

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
СОВЕТ СТАРОКУРМАШЕВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АКТАНЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

423733, село Старое Курмашево,
ул. Центральная, дом 29,
Тел. 3-44-56

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИСКЕ КОРМАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

423733, Иске Кормаш авылы,
Үзәк ур., 29 нчы йорт. Тел.3-44-56

РЕШЕНИЕ
«29» апрель 2022 ел

КАРАР
№ 3

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Иске Кормаш авыл
жирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип саклау
кагыйдәләрен раслау турында

"Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 14 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Иске Кормаш авыл жирлеге территориясендә төзекләндерү объектларын чиста тотуга һәм тәртиптә тотуга бердәм таләпләр кую, «төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» Карар проекты буенча ачык тыңлау нәтижәләре турында бәяләмә, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Иске Кормаш авыл жирлеге территориясендә чисталык һәм тәртип саклауны» Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Иске Кормаш авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

- 1.ТР Актаныш муниципаль районының Иске Кормаш авыл жирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип кагыйдәләрен яңа редакциядә расларга.
2. Иске Кормаш авыл жирлеге Советының «Иске Кормаш авыл жирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» гы 2017 елның 27 ноябрәндәге 35 номерлы карары үз көчен югалткан дип санарга.
3. Әлеге карарны Иске Кормаш авыл жирлеге битендә Актаныш муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://aktanysh.tatarstan.ru>.
- 4.Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.
5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Авыл жирлеге башлыгы И.Ә. Кашбразиев

**Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Иске Кормаш авыл
жирлеге территориясендә Төзеклөндөрү, чисталык һәм тәртип кагыйдәләре**

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Иске Кормаш авыл жирлеге территориясендә төзеклөндөрү, чисталык һәм тәртип саклау кагыйдәләре (алга таба - кагыйдәләр) "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законны, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары нигезендә эшлөндө Татарстан һәм муниципаль норматив хокукый актлар.

2. Бу кагыйдәләр барлык физик һәм юридик затларга, оештыру-хокукый формаларына карамастан, үтәү өчен мәжбүри.

3. Әлеге кагыйдәләр Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Иске Кормаш авыл жирлегенең (алга таба – авыл жирлеге) бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләрне билгели:

1) биналарны (торак йортларны да кертеп), алар урнашкан корылмаларны һәм жир участкаларын тоту буенча, тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадларының һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә;

2) төзеклөндөрү һәм аларны башкару вакытлары исемлегенә;

3) якин-тирә территорияләрне төзеклөндөрүдә биналар (биналар) һәм корылмалар миләкчеләренең катнашу тәртибен билгеләүгә;

4) авыл жирлеге территориясен төзеклөндөрүне оештыру буенча (урамнарны яктырту, территорияне яшеллөндөрү, урамнарның исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту).

4. Территорияләрне төзеклөндөрү элементларын проектлаштыру һәм урнаштыру шөһәр төзелеше һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дөүләт стандартлары, авыл жирлегенең генераль планы, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документлары нигезендә башкарыла.

5. Әлеге кагыйдәләр авыл жирлеге территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын жыю, чыгару, ташу, утильләштерү һәм эшкөртү буенча мөнәсәбәтләрне жайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Әлеге кагыйдәләрне тормышка ашыру максатларында түбөндәге төшенчәләр кулланыла:

жирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендәге һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл катламы, юл өслеге һәм мондый элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, жиһазлау элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты автомобиль юллары;

архитектур яктырту - кичен кичен сәнгать-экспрессив визуаль мохит формалаштыру, аерым бинаның яки корылманың, биналар комплексының, мәдәни

мирас объектларының, тарихи биналарының, төзеклөндөрү элементларының, авыл жирлеге территориясендә урнашкан архитектура -андшафт объектларының караңгылыгынан һәм образлы аңлатмасынан файдалану өчен кулланыла;

фасадның архитектур үзенчәлекләре-бинаның фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын, әйләнә-тирә шәһәр төзелеше мохитен чагылдыручы үзенчәлекләре (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, үлчәмлек һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләрнең балансын);

телефонсыз конструкцияләр-тышкы мәгълүмат чараларын ясау ысулы, анда структура аерым хәрәфлөрдән, билгелөрдән, билгелөрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзеклөндөрү-гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм яхшыртуга, авыл жирлеге территориясенең һәм аның территориясендә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләре, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, якин-тирә территорияләре карап тотуга һәм санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру эшчәнлегенә;

вертикаль яшеллөндөрү-балконнар, лоджия, галереялар, терәк диварлар һ. б. кертәп, биналарның һәм корылмаларның алгы өслекләрен куллану, аларда стационар һәм мобиль Яшел урыннар урнаштыру өчен;

витрина-фасадның бер өлешен биләгән каты пыяла рәвешендәге пыяла (тәрәзә, пыяла);

төзелгән төзелешнең тышкы архитектур йөзө - авыл жирлегенең тышкы образын формалаштыручы авыл жирлеге биналары һәм территорияләре фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

тышкы яктырту ысулы-информацион структураны яктырту ысулы, анда мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) юл-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм жәяүлеләр өчен эшлөнгән автомобиль юлы;

төзеклөндөрүне торгызу - юлның бөтен киңлегенә, хужалык йөрү юлына, тротуарга сыйфатлы асфальт катламын торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәрен чөчү һәм бозылган яшел үсентеләр утырту өчен газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзеклөндөрүнең башка элементларын торгызу;

газон - махсус сайланган үлән орлыклары чөчү белән ясалган үлән каплавы, утырту, парк корылмалары һәмандшафт композициясенең мөстәкыйль элементы, шулай ук табигый үлән үсемлегенә;

декоратив-монументаль сәнгать-төзеклөндөрү элементлары, шул исәптән кече архитектура формалары, масса-күләм визит биналары һәм корылмалары, гомуми файдаланудагы территорияләре өчен, декоратив-сәнгать бизәлешен кулланып;

декоратив-сәнгать бизәлеш-монументаль яки декоратив скульптура, монументаль яки декоратив картиналар, мурал, мозаика, орнамент, урам сәнгате, инсталляция, барельеф, сәнгать металл һәм объектның экспрессивлыгын һәм имиджын арттыруга тәэсир итүче башка төрләр рәвешендәге декоратив-монументаль сәнгать элементлары;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - электрон медиа һәм такта ярдәмендә мәгълүматны житкерү ысулы;

йорт хужасы-ишегалды биналары белән шәхси торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир участогы;

ишегалды корылмалары-жир участогында урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (Күгәрчен базы, Күгәрчен, сарайлар һ. б.);

бина-капиталь төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасы (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән), ул булырга, реконструкцияләнергә һәм автоном рәвештә эксплуатацияләнергә мөмкин;

биналар, корылмалар-сүдә объектлары, административ биналар, күпфункцияле үзәкләр, жәмәгать туклануы предприятиеләре, тамаша объектлары(мәдәни, спорт,

театр, күңел ачу), биналарның гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артып китә;

Яшел урыннар-табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре (парклар, урманнар, аеруча саклана торган табигый территорияләр, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чәчәк түтәлләре, шулай ук аерым агачлар һәм куаклар);

landir участогы-Жир өслегенең бер өлеше, аны аерым билгеләнгән әйбер итеп билгеләргә мөмкинлек бирә;

жир эшләре-авыл жирлегенең камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып, йә юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплау жайланмасы (жәю) белән бәйлә эшләр;

инженерлык коммуникацияләре-инженерлык-техник тәэмин итү чөптөрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торбаүткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемент линияләре һәм авыл жирлеге территориясендә салынуучы башка инженерлык корылмалары;

түбәле яшелләндерү-биналарның түбәләрен һәм корылмаларын аларда архитектура -андшафт объектлары (газоннар, чәчәкләр, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану.;

яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) - жир өсте (яңгыр кабул итүчеләре, подшипниклары һәм торбалар), сугару һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән технологик бәйләнешле инженер корылмалары комплексы;

ялтырап торган яктылык-яктылык агымының характеристикаларын үзгәртүне күздә тоткан светодинамик эффект (төсе, яктылыгы, чиратлылыгы һ. б.);

ачык яктырту-төплекнең караңгы вакытында магистральләренә, урамнарны, майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, ишегалларын һәм авыл жирлегенең жәяүлеләр сукмакларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу-тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының тибына һәм төренә, рөхсәт ителмәгән һәм урнаштыруга рөхсәт ителмәгән таләпләренә, шул исәптән әлеге кагыйдәләр белән билгеләнгән мондый конструкцияләренә урнаштыру урынына, авыл жирлеге төзелешенең тышкы архитектур йөзен саклап калу кирәклеген исәпкә алып, таләпләренә үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек-50 кв. метрдан артык майданда һәм 30 куб. метрдан артык майданда юридик яки физик затлар эшчәнлегә барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, зур габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау;

стационар булмаган сәүдә объекты-сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул күчмә корылмалардан тыш, жир участогы белән ныклап бәйлә булмаган вакытлы корылма яки вакытлыча конструкция;

яшелләндерү - төзекләндерү һәм территориянең растшафт оешмасы элементы, ул үсемлек компонентларыннан актив файдалану белән муниципаль берәмлек мөхитен формалаштыруны тәэмин итә, шулай ук төрле инженерлык әзерлеге (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ. б.) буенча эшләр башкаруга һәм яшелләндерелгән территорияләренә төзекләндерүгә бәйлә комплекслы процесс: турыдан-туры агачлар, шул исәптән зур үлчәмнәр, куаклар утырту, үләннәр булдыру газоннар, чәчәк түтәлләре, альпинарийлар һәм рокарийлар, махсус бакчалар кору һ. б.;

гомуми файдаланудагы территорияләренә - скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы территорияләр-предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр, торак кварталларның яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

аерым саклана торган табигый территорияләр - жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлегә участоклары, анда аерым табигый саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмиятенә ия булган табигый комплекслар һәм объектлар урнашкан, алар жирле үзидарә органнары карарлары тулысынча яисә өлешчә хужалык кулланудан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән;

жәмәгать транспортын көтү тукталышы - жәмәгать транспорты тукталышы,

пассажирылар утырту һәм төшү зонасы һәм жәмәгать транспорты пассажирыларының көтү зонасы булган махсус жиһазландырылган майданчык;

пыяла фасад-фасадның бөтен яссылыгын яки аның зур өлешен биләгән каты пыяла белән эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы-информацион структураны яктырту ысулы, анда яктылык чыганагының аны тарату өчен киртәләре юк;

биналарның һәм корылмаларның фасадларының, шул исәптән капитал булмаган (фасадларның төсләр карары) колористик карар паспорты - билгеләнгән тәртиптә фасадларның бердәм архитектура һәм төс чишелешен (фасад элементларын да кертеп) билгели торган, аның тышкы бизәлешенә карата таләпләрне билгеләүче документ;

жәяүлеләр зоналары - халык йери торган һәм мәдәни-көнкүреш максатларында, транзит максатларында хәрәкәт итә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган авыл жиригә территориясе участкалары: тизйөрешле урамнан һәм жири өстеннән жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә, рекреацияләренә югары концентрациясе һ.б., жәяүлеләр агымының югары тыгызлыгы. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт майданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт яни территориясе-күпфатирлы йорт урнашкан, яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән жири участогында урнашкан объектлар булган жири кишәрлеге;

якын - тирә территория-бина, корылма, койма, төзелеш майданчыгы, сәүдә объектлары, реклама, бирелгән жири участогы чикләренә, шулай ук миләктә булган башка объектларга, билгеләнгән тәртиптә төзекләндерү эшләрен карап тотарга, жыештырырга һәм башкарырга тиеш;

тышкы мәгълүмат чарасын (паспорт) урнаштыру проекты-төзекләндерү элементларының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урнашу урынын, аерым алганда тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны ачыклау өчен кирәкле башка белешмәләренә үз эченә алган Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән расланган формадагы документ;

территорияне санитар чистарту - билгеле бер территориядән жыю, каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү;

lightиңел тартма-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда структура бердәм күләмдә яки эчке яктырткыч белән берничә күләмле элемент;

махсулаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә авыл жиригә территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвешләрдәге юридик затлар;

территорияләренә карап тоту-биналарның, корылмаларның фасадларын, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел үсентеләрне, жири асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, жири кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлау һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жириле әһәмияттәге юлларны карап тоту-юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәмин итүче эшләр комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (билге) - территорияне төзекләндерү элементлары, оешманың урнашкан урында һәм (яки) турыдан-туры товарны сату, биналарны һәм корылмаларны, шул исәптән капитал булмаган корылмаларны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәт күрсәтү урынында билгеләнә торган мәгълүмати конструкция булып тора, кулланучыларга күрсәтмәсе "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль закон, ягни фирма атамасы (атамасы) турында мәгълүмат бирү өчен оешма, аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы, шулай ук мәгълүмат бар, ул мәжбүри закон үз көченә урнаштырырга яки үз көченә урнаштырыла гадәти эшлекле әйләнеше һәм преследует максатлары белән бәйле

реклама. "Тышкы мөгълүматны урнаштыру чаралары" һәм "тышкы мөгълүмат чарасы" төшенчәләре бер үк;

суперграфика-фасадларның архитектура-сәнгать бизәлеше, аның визуаль карашын көчәйтүче алымнарның берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика) ;

тактиль каплау-өслек катламының текстурасын сизелерлек үзгәртү белән каплау;

территорияләрне жыештыру-житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарга жыю, чыгару белән бәйлә эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

күрсәткечләр: - урам исемнәре, йортларның, подъездларның һәм фатирларның номерлары, янғын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль һәм суүткәргеч чөлтәре коелары, канализация, жир асты газүткәргеч корылмалары, полигонометрик билгә күрсәткечләре, биналар фасадында урнаштырыла торган инвалидлар өчен объектның уңайлыгы күрсәткечләре;

- аерым Стелла рәвешендә урнаштырыла торган туризм, мөгариф объектлары, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләр өлкәсендәге объектларның урнашуы турында гомумиләштерелгән мөгълүматларны үз эченә алган күрсәткечләр;

вәкаләтле органнар-Татарстан Республикасы ММР Башкарма комитетының функциональ һәм территорияль органнары, үз компетенциясе чикләрендә авыл жирлегә территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм контрольдә тотуны гамәлгә ашыралар;

фасад-бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң зур күренү зонасына ия, гадәттә, магистраль һәм/яки урамнарның башка әһәмиятенә юнәлтелгән;

фон конструкцияләре-тышкы мөгълүмат чараларын ясау ысулы, анда хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан;

фриз-горизонталь полоса формасында фасад яки визорның декоратив рамка элементы;

фронтон-бинаның фасадының соңгы өлеше, түбә дәрәжәсеннән югарырак, соңгы кат тәрәзәләренә өскә билгесеннән яки чыгыш элементларыннан фасадның өскә билгесенә кадәр үлчәнгән;

төзекләндерү элементлары - декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле жиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, тышкы мөгълүматны урнаштыру чаралары һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр.

II. Төзекләндерү, территорияләрне карап тотуны һәм жыештыруны оештыруга карата гомуми таләпләр

7. Төзекләндерү, карап тоту һәм жыештыру өчен авыл жирлегенә бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектларны карап тотуны һәм жыештыруны оештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә башкара.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, милек хокукы, башка төрдәге яисә мәжбүри хокуклы жир кишәрлеге территориясен (алга таба - жир кишәрлекләренә ия булучылар) һәм янәшәсендәге территорияне, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлегә Кагыйдәләрдә каралган биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яисә махсус оешмаларны жәлеп итү юлы белән үзләре яисә жыештыралар хисап үз чаралары.

Әгәр дә бина, корылма милек хокукында яки башка төр яисә мәжбүри хокукларда берничә затныкы булса, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яки күчәмсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Жир участогы территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылмалар булган очракта, территорияне карап тоту һәм жыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, жыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның башка хужалары арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат карамагындагы жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, территория асылда урнашкан жир участогының, шулай ук аның тирәсендәге территориянең асылда урнашкан чиге буенча жыештырылырга тиеш.

Әгәр дә бина, структура милек хокукында яки бүтән әйбер яки мәжбүри хокукта берничә кешегә булса, фасад эчтәлегенә яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны тоту милек хокукындагы өлешкә яки күчәмсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә башкарыла.

10. Жирле эһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә төр эшләренә үткөрү конкурсында жиңгән махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

11. Күпфатирлы йортларның һәм якын - тирә территорияләренең йорт яны территорияләрен карап тоту һәм чистарту күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте йә торак кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар - күпфатирлы йорт белән турыдан-туры идарә иткәндә башкарыла бу йорттагы биналарның милекчеләре (алга таба-идарәче оешмалар).

12. Шәхси торак йортлар һәм якын-тирә территорияләрен карап тоту һәм жыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау гамәлгә ашырыла:

1) бирелгән жир кишәрлегенә чикләрендә-жир кишәрлегенә милекчеләре яки башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләнделгән территорияләр чикләрендә-муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә эшләренә башкаруга конкурста жиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдалану чикләрендә (предприятие, оешма, учреждение) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - бу объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортларда торак урыннарның милекчеләре яки идарәче оешмалар;

5) Жир коммуникацияләренең сак зоналарында, шул исәптән электр челтәрләрендә, яктырту челтәрләрендә, радиолинийларда-күрсәтелгән коммуникацияләренең хужалары;

б) жир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (урнаштыру рәхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары.

14. Урамнардан һәм юллардан жир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын чистарту һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Ижтимагый бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы аларның милекчеләре, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәткән махсус оешмалар белән тәэмин итә.

16. Төзекләндерү эшләрен башкаруның вакытлылыгы заказчы тарафыннан, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итеп, билгеләнә.

17. Авыл жирлегенә территориясен тоту һәм жыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән жир участогы чикләре (жир кишәрлегенә билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта асылда урнашкан жир участогы чиге буенча) һәм бина һәм корылма милекчеләренең, биналарның тирә-як территорияләренә төзекләндерүдә катнашу тәртибе буенча әлегә кагыйдәләренең VIII бүлегенә нигезендә

билгеләнә.

18. Вәкаләтле органнар авыл жирлегә территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләрен билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә башкаруны контрольдә тоталар.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен фасадлар һәм коймалар, юллар, индивидуаль торак йортлар, яңгыр канализациясе челтәрләре, күзәтү һәм яңгыр сулары коелары, элемтә техник чаралары, тышкы яктырту объектлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, төзелеш эшләре урыннары, күмү урыннары, озак вакытлы тукталышлар тоту таләпләре автотранспорт чараларын кыска вакытлы саклау. Авыл жирлегә территориясен бәйрәмчә бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участокларын тоту буенча гомуми таләпләр

19. Үзләре урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен милекчеләре яки башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсус оешмаларны җәлеп итү юлы белән үз акчалары исәбеннән гамәлгә ашыралар.

20. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участокларын карап тоту биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир участокларын тәзекләндерүне үз эченә ала:

- 1) биналарның, корылмаларның фасадларын тоту;
- 2) жир кишәрлеген чистарту һәм санитар-гигиена белән чистарту;
- 3) гражданныр, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегә нәтижәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;
- 4) жир участогында урнашкан яшелләндерү һәм тәзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

21. Биналарның, корылмаларның тышкы кыяфәтенә гомуми таләпләр:

21.1. биналарның, корылмаларның фасадлары өчен төп шарт-архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төс чишелешенең стиль бердәмлегә.

Фасадның жирле бүлекләре, өлешләре, элементлары һәм өстәмә җиһазлар комплекслы чишелеш нигезендә урнаштырылырга тиеш. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, учреждение такталарыннан, режимлы табличкалардан кала, паспорт нигезендә урнаштырылырга һәм эксплуатацияләнергә тиеш;

21.2. төсләр чишелеше фасадның үзенчәлекләренә һәм стиль чишелешенә, объектның функциональ максатына, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

21.3. урамнан каралган йортларның очлары (Ян фасадлар), аркалы юлларның диварлары һәм каплаулары төп фасад төсе белән тулысынча буялган;

21.4. биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәкләргә һәм инженер элементларына зыян китерергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик хәлдә сакланырга тиеш. Бинаның фасадына зыян гомуми фасад мәйданының 1% тан артмаска тиеш;

21.5. аерым детальләренә бетерү яки үзгәртү белән бәйле биналарның фасадларын, корылмаларын үзгәртү норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә рәхсәт ителә;

21.6. бинаның фасадының төс гаммасы бина фасадларының төсле карар паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килешенгән. Бина, корылма яки ремонт вакытында төс тонын үзгәртү рәхсәт ителми;

21.7. мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм Дәүләт саклау өлкәсендәге законнар һәм мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты нигезендә мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештереп тормышка ашырыла һәм биналар архитектурасы стилиндә, шул исәптән урамнар төзелешенең гомуми стиль чишелешендә башкарыла;

21.8. фасадларны буяу штукатур, түбә һәм стукко эшләрен кабул иткәннән соң һәм бина фасадларының төсле паспорты нигезендә үткөрелә;

21.9. ремонттан, үзгәртеп корудан һәм буяудан соң фасадларны кабул итү кабул итү комиссиясе тарафыннан башкарыла.

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

22. Эчтәлек фасадлар биналар, корылмалар үз эченә ала:

22.1. конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларны, балкон һәм Лоджа коймаларын, кәрнизләрен, подъездларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрен һәм башка конструктив элементларны ремонтлау һәм ремонтлау, аларны буяу;

22.2. дренажларның, суүткәргечләрен һәм сливаларның төзек хәлдә булуы һәм тотылуын тәэмин итү;

22.3. буыннарны, ярыкларны һәм чокырларны мөһерләү, ябыштыру һәм тегү;

22.4. керү төркемнәрен, отмостокларны, подвал подвалларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

22.5. электр яктырту фасадында урнаштырылган тәртипле хәлдә тоту һәм аны караңгылык жиктәч кабызу;

22.6. фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эш шартларына карап, вакытында чистарту һәм юу;

22.7. тәрәзәләрен һәм тәрәзәләрен, билгеләрен һәм күрсәткечләрен вакытында юу;

22.8. язмалардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мөгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистартылды.

23. Фасад элементлары составына биналар һәм корылмалар керә:

1) приямкалар, подвал бүлмәләренә керү һәм чүп-чар камералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, майданнар, тимер юллар, подъезд өстендә козыреклар, диварлар, ишекләр һ. б.);

3) подвал һәм отмостка;

4) дивар самолетлары;

5) фасадларның чыгыш элементлары (балконнар, лоджия, эркерлар, карнизлар һ. б.);

6) түбәләр, шул исәптән вентиляция һәм төтен торбалары, треллислар, түбәгә чыгу һ. б.;

7) архитектура детальләре һәм тышлау (декоратив-сәнгать бизәлеше элементлары, колонналар, пиластерлар, розеткалар, капительләре, фризалар, билбаулар һ. б.);

8) функция кертәп, дренаж торбалары;

9) парапет һәм тәрәзә фехтовкалау, треллис;

10) Тәрәзәләр, балконнар, билбаулар, цоколь чыгышлары, кырлар һ. б. металл бизәкләү эшләре.;

11) асылмалы металл корылмалар (флаг тоткычлар, якорлар, янгын баскычлары, вентиляция жиһазлары һ. б.);

12) панельләр һәм блоklar арасындагы горизонталь һәм Вертикаль тегүләр (зур панель һәм зур блоклы биналарның фасадлары);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналар янындагы стационар коймалар.

24. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның, корылмаларның башка хокуклы ияләре, аларга тиешле вазыйфалар йөкләнгән бүтән затлар:

24.1. кирәк булганда, методика буенча махсус техника һәм юу кулланып, фасадларны чистарталар һәм юалар;

24.2. кирәк булганда, елына ким дигәндә ике тапкыр, язда (жылыту системалары өзәлгәннән соң) һәм көздә (жылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләрен, балкон һәм лоджий ишекләренә эчке һәм тышкы өслекләрен, подъездларда керү ишекләрен чистарталар һәм юалар;

24.3. фасадның торышын исәпкә алып, 5-6 ел чамасы вакыт узу белән, агымдагы ремонт ясала;

24.4. фасадның аерым элементларына (нигез, подъезд, баскыч, баскыч, приямка, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балкон һәм лоджий, су агып төшү, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ярдәмче ремонт ясыйлар.

Ярдәмче ремонт өч елга ким дигәндә бер тапкыр үткәрелә. Конструкция элементлары һәм фасад бизәлеше нормаль тузган саен яисә аларның кинәт зыян күргән (авария, табигый бәла-казалар, янгын һ. б.) өлеге хәлләр туктатылган көннән ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

24.5. фасад конструкцияләре җимерелү куркынычы булган очракта сакчылык-кисәтү чараларын (киртәләрне, сеткаларны урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен сүтү һ. б.) башкаралар;

24.6. тышкы мәгълүматны (билге) урнаштыру чарасын сүтәләр мондый билге кулланылмаган очракта (арендатор (субарендатор), бинаның фасады үзгәртелгән).

25. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

25.1. биналарның һәм корылмаларның фасадлары диварларының өслегенә зыян китерү (пычрату): тамгалау, масштаблау, ярыклар, Аерылган штукатурка, тышлау, кирпич кладкасына зыян китерү, тимер-бетон корылмаларның саклагыч катламы отряды һ. б.;

25.2. биналарның һәм корылмаларның архитектур һәм сәнгать-скульптура детальләре: колонналар, пиластерлар, капительләр, фризлар, тартгалар, барельефлар, суык бизәнү әйберләре, бизәкләр, Мозаика, сәнгать картиналары һ. б. зыян (аларның булуы проект документлары белән каралган очракларда).;

25.3. панельара буыннарның мөһерләнүен бозу;

25.4. штукатурка, штукатурка, подвал өлешенең төсле катламы, фасадлар, биналар яки корылмалар, шул исәптән тәрәзә, Керү эремчекләре дизайнының эшләмәве;

25.5. балкон, лоджий, эркер, тамбур, кәрниз, козырек һ. б. фасадларның чыгыш элементларына зыян китерү (пычрату).;

25.6. балкон, лоджий, парапет һ. б. коймаларны җимерү (булмау, пычрату).;

25.7. фасадны һәм аның элементларын төсә белән аерылып торган материаллар белән бизәү һәм буяу өлеге бина өчен билгеләнгән проект колер паспорты белән корылма;

25.8. проспект, урам, тыкрык, майдан атамаларын, бина номерларын, корылма номерларын, вәкаләтле орган белән килешмичә корпус номерларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

25.9. фасадта һәм (яки) бинаның түбәсендә, флаг тотучыларның корылмаларында, вәкаләтле орган белән килешенгән проект булмаса, флагштоктарны урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

25.9(1). вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждение такталарыннан, режимлы табличкалардан тыш;

25.9(2). ясалма яшелләндерү куллану;

25.10. яңа архитектура детальләрен бетерү, алыштыру яки урнаштыру, яңа ачышларны урнаштыру яки ябу, тәрәзә формаларын үзгәртү, яңа балконнар һәм лоджалар, эркерлар, балконнар арасында төзелеш, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алмыйча, төзелеш;

25.11. профнастил, сайдинг, металлопрофильләр, металл битләр һәм башка шундый материалларны биналарның, корылмаларның фасадларын тышлау өчен (күпфатирлы йортларның балконнарын, производство, склад, индивидуаль торак төзелешен исәпкә алмаганда), гомуми файдаланудагы территориядә фасадлар чыга торган биналар, корылмалар өчен (шул исәптән майдан, урамнар, юллар, юллар, биналар, корылмалар, корылмалар өчен) куллану мәдәни мирас объектларыннан тыш, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектлары, скверлар, бульварлар);

25.12. буяу фасадлары кадәр торгызу разрушенных яки поврежденных архитектура детальләрен;

25.13. фасадларның өлешчә бетүе (биналарның беренче катларында тулы төс);

25.14. төсләр чишелешенең, рәсемнең, бәйләүче калыңлыкның һәм фасад җиһазларының башка элементларының, шул исәптән тәрәзә һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджияләрнең гомуми архитектур чишелешенә туры килми торган үзенчәлекле үзгәреше;

25.15. декоратив чишелешләрен һәм тышкы кыяфәтен бозган бина һәм корылмаларның өстәмә элементлары һәм фасадлары белән булган визорларны һәм абзарларны җиһазлау;

25.15(1). Фриз җайланмасы, фасадны конструкциягә (каркас, фасад, диварлар) тоташтырылган күренеп торган тоташтыргыч элементлар белән бизәү, шулай ук төс буенча Фриз, козырек, бизәк төсә белән туры килми торган тоташтыру;

25.16. гомуми файдаланудагы территорияләрдән чыга торган һәм карала торган фасадлар булган биналарга һәм корылмаларга суык металл сөлгеләр урнаштыру, фасадның архитектура карары, фасадтагы башка подъездларның характеры һәм төс карарына туры килми торган ишек тутыру урнаштыру;

25.17. фасад яссылыгына карата ишек блогының урнашу урынын үзгәртү;

25.18. тәрәзә белән ишек тартмасы һәм ачылу арасындагы тегүләрнең Начар чишелеше фасадның тышкы кыяфәтен боза;

25.19. ачыклыкны очраклы үзгәртү, буяу һәм декоратив пыяла өслек пленкалары белән каплау, пыяла блоklar белән алыштыру;

25.20. фасад элементларын, түбәләрен, биналар һәм корылмаларны (төтен юлларын, вентиляция, телевидение һәм радионы коллектив кабул итү системалары антенналарын, чыбык үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, парапетлар, янгынга каршы баскычлар, җир элементлары һ. б.) асылмалы элемент линияләрен беркетү һәм һава-кабель кичүләре;

25.21. тиешле рөхсәтсез балкон, лоджий үзгәрешләрен җитештерү, балконнарның тышкы ягыннан келәмнәр, киём-салым, кер юу, урамга чыккан биналарның төп фасад тәрәзәләрен асып кую, шулай ук аларны төрле көнкүреш әйберләре белән туплау;

25.22. архитектура детальләренә, декор элементларына, кыйммәтле архитектура бизәклә өслекләргә тышкы кондиционерларны һәм антенналарны урнаштыру, шулай ук архитектура өслекләрен бозуга китерә торган беркетү;

25.23. фасадның декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән ябу;

25.24. аларны киләчәктә афишаларны, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзәнең эчке ягында), биналарның һәм корылмаларның (шул исәптән ишек өслегенең эчке ягында һәм ишек төбөндә), асып кую һәм ябыштыру;

25.25. фасадларның архитектур, төсле чишелешен, биналарның һәм корылмаларның декоратив-сәнгать бизәлешен үзгәртү, бу биналарның милекчеләренең, корылмаларның, күпфатирлы йорттагы биналарның милекчеләренең ризалыгын алмыйча;

25.26. ачык кондиционерны урнаштыру:

- кондиционерның тышкы һәм эчке блогын тоташтыручы чыбык урыннан ераклыкта;

- үзәкләштерелгән конденсация юк.26. Размещение антенно-фидерных устройств, радиорелейных станций, приемо-передающего радиооборудования, антенн спутникового и эфирного телевидения не допускается:

26.1. төп фасадларда;

26.2. брандмауэрларда, ишегалды һәм ян фасадларда;

26.3. биналарның һәм корылмаларның (манараларда, гөмбәзләрдә), парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында силуэт төгәлләнүендә;

26.4. фасадның почмак өлешендә;

26.5. балкон, лоджий коймаларында.

27. Тышкы күзәтүдәге видеокамералар пәрдәләр, козыреклар, балконнар, эркерлар астында, фасад участкаларында, архитектура детальләреннән, декордан,

бизэкләүнең кыйммәтле элементлары астында урнаштырыла.

Тышкы күзәтү видеокамераларын колонналарда, фронтоннарда, кәрнизләрдә, пиластраларда, порталларда, козырекларда, балконнар цоколында урнаштыру рәхсәт ителми.

28. Кертү:

28.1. подъездларга кергәндә мәгълүмат стендларын урнаштыру;

28.2. проект карары нигезендә биналарның түбәсендә эфир телевидениесен кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру;

Күрсәткечләр

29. Биналарның, корылмаларның фасадлары күрсәткечләр белән жиһазландырылырга тиеш.

30. Урамнар исемнәре һәм йорт номерлары булган күрсәткечләр элге Кагыйдәләр белән билгеләнгән урыннарда һәм башкаруда Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә урнаштырыла..

31. Урамнарның исем күрсәткечләре һәм йортларның номерлары фасадларда урыннарда урнаштырыла:

- 2,5 м биеклектә һәм жир өслегеннән 5,0 м артык булмаган биеклектә;

- фасадның тышкы почмагынан 1,0 м артык түгел;

- тәрәзәләр, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгать бизәлеше ябылмый һәм капланмый;

- ачык яктырту ысулын кулланмыйча;

- фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алып;

- төп һәм ян фасадта - фасадның уң ягында, элге Кагыйдәләр белән каралган очрактан тыш;

- ишегалды фасадында-квартал эчендә йөрү ягынан;

- бер яклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда-фасад ягында, транспорт хәрәкәте юнәлеше буенча яқындагы;

- фасад озынлыгы 100 м дан артык булганда-фасадның сул почмагында дублирование белән;

- сәнгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында-төп подъездның уң ягында;

- бердәм горизонталь һәм Вертикаль күчәрне исәпкә алып.

32. Аерым торучы күрсәткечләр (стелалар) урнаштырылырга тиеш түгел:

- нейтраль булмаган төсләрдә (соры, кара, коңгырт яки башка кара төсләр) һәм (яки) табигый (охшатучы табигый) материалларда түгел;

- биекlege 6,0 мнан артык;

- нигез кермичә;

- урнаштыру тротуарның норматив киңлеген, шулай ук автомобильләргә кую һәм туктату өчен билгеләнгән юлларда тарайтуга китерсә;

- күмелгән нигезләргә жир кишәрлеге чикләрендә проектта каралган агач күрсәләрненнән 5,0 м якынарак булган урыннарда яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына;

- профнастил, тукылган материаллар ясаганда, ачык монтажлау ысулларын куллану;

- мәгълүмат кырында фотога төшү белән;

- машина кую урыннары саны турындагы мәгълүматтан кала, мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

33. Подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре ишек төбәндә яки ишек ямагын тутыру импостында (горизонталь табличкада) яки 2,0-2,5 м биеклектәге ишек төбәнең уң ягында урнаштырыла.

34. Янғын гидрантларының, полигонометрик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре суүткәргеч һәм канализация челтәрләренең магистральләре һәм коелары, магистральләре нигезләренә урнаштырыла.

35. Янғын гидрантлары урнашу күрсәткечләрен, полигонометрик билгеләрен, урам атамалары янәшәсендә геодезик билгеләрне, йортларның номерларын, шулай ук архитектура детальләрен, декоратив-сәнгать эшләнмәләрен, пыяла, капка, ишекләрен урнаштыру рәхсәт ителми.

36. Күрсәткечләрен чисталыкта һәм төзек хәлдә тотарга кирәк.

Керү төркемнәре (төеннәр)

37. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту жиһазлары, өслекләрен бәйләү элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм хәрәкәте чикләнгән халык төркемнәрен күчерү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, тимер юллар һ. б.), чүп савыты белән жиһазландырырга кирәк.

Пандус горизонталь трюкларсыз өслекнең тупас текстурасы белән тайгак булмаган материалдан эшләнәргә тиеш. Койма конструкцияләре булмаган очракта 75 мм биеклектәге койма һәм тоткыч каралган. Чик пандусының кыры 1:12 кабул ителә.

Пандусны яисә аның озынлыгы 9 метрдан артыграк булганда, һәр 9 метрдан кимрәк булмаган күләмдә 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь майданчыкларны күздә тотарга киңәш ителә. Төшү төмамлангач, горизонталь майданчыкларда дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында горизонталь юл участкалары тирә-юндәге өслекләрдән текстурасы һәм төсе белән аерылып торырга тиеш.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча дивардан 40 мм ераклыкта торган 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисемтә биеклегендә тоткычлар карала. Баскычларның киңлеге 2,5 м һәм аннан да күбрәк булганда, бүлү тоткычлары карала. Тоткычларның озынлыгы һәр ягында пандус яки баскыч озынлыгынан ким дигәндә 0,3 м. Тоткыч дизайннары кулның металл белән кагылуын булдырмашка тиеш.

38. Керү төркемнәрен проектлаганда, эксплуатацияләгәндә, биналарның, корылмаларның фасадларын яңарту, үзгәртү рәхсәт ителми:

38.1. фасадның декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бетү һәм реклама белән ябу;

38.2. подвалга һәм цоколь катына керү юлларын урнаштыру, идән дәрәжәсе гомуми файдаланудагы территориядә чыга торган фасадларда жир дәрәжәсеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан биналарда;

38.3. җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулый торган төп элементлар (баганалар, стоеклар һ. б.) төзелеше;

38.4. ике һәм аннан күбрәк керем урнаштыру (булганнарын исәпкә алып) проект документларын эшләмичә, бинаның бөтен фасадының комплекслы карарын исәпкә алып;

38.5. урам-юл челтәре тротуарлары зонасында җиңел конструкцияләрдән керү төркеме элементларының (баскычлар, пандуслар, подъезд, яшелләндерү) минималь норматив тротуар киңлеге булган тротуарлар зонасында урнашу;

38.6. кызыл линияләрдән читтә җиңел корылмалардан керү төркемнәрен урнаштыру 1,5 м дан артык;

38.7. күпфатирлы йортта бина милекчеләренең ризалыгын алмыйча күпфатирлы йортка керү төркемен урнаштыру;

38.8. торак милекчәсе рәхсәтен алмыйча керү төркемен урнаштыру өчен балкон куллану;

38.9. күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен үз белдекләре белән урнаштыру, вәкаләтле орган белән килешмичә генә.

Түбә

39. Биналарның, корылмаларның түбәсе, су үткәрү системасы элементлары, төтен һәм вентиляция системаларының башлыклары төзек хәлдә тотылырга һәм һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

40. Кыш көне милекчеләр һәм биналарның башка хокуклы ияләре, шулай ук

идарәче оешмалар тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә түбәләргә кардан, боз сөңгеләреннән һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Жәяүлеләр зоналарына караган якларда түбәләргә кардан чистарту участкаларны коймалау һәм барлык кирәкле чаралар күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбә нурларыннан кар, шулай ук яссы түбәләргә эчке ишегалды территорияләрендә чыгарылырга тиеш. Түбәдән жәяүлеләр юлына ташландык кар һәм боз тиз арада чистартылырга тиеш.

41. Кар һәм боз сөңгеләрен түгү, боз сөңгеләрен чабу, түбәгә ремонт һәм башка эшләр башкару вакытында агачлар һәм куаклар, электр белән тәэмин итү һава линияләрен, яктырту һәм элемтә линияләрен, юл билгеләрен, юл светофорларын, юл коймаларын һәм житәкче жайланмаларны, декоратив бизәкләү һәм биналарның инженер элементларын саклауны тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Бу элементлар бозылган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән кеше хисабына торгызылырга тиеш.

42. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә суны турыдан-туры жәяүлеләргә һәм жәяүлеләр зоналарына эләмти торган суүткәргеч булырга тиеш. Чокырлар, функцияләр, дренажлар өзәлмәс булырга тиеш һәм жыелган су күләмен үткәрү өчен эшләнгән. Жәяүле зоналары булган биналар ягына чыккан сулыклар жәяүлеләр өчен юллардан читкә чыгарылырга тиеш.

43. Рәхсәт ителми:

43.1. түбәдә түбә (көрәк, скрепка, лома), төзелеш материаллары, ремонт калдыклары, кулланылмый торган механизмнар һәм башка предметларны эксплуатацияләү өчен билгеләнгән биналар, корылмалар туплау;

43.2. боз, кар һәм чүп-чар биналарын түбәдән суүткәргеч торбалар функциясенә агызу.

Жир кишәрлекләрен тоту

44. ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгында дәүләт хезмәткәрләрен аттестацияләү буенча комиссия утырышы булды:

44.1. көн саен чүп-чар, яфрак, кар һәм боздан (боз)чистарту;

44.2. юлларның, күперләргә, урамнарның, тротуарларның, юлларның, жәяүлеләр территорияләргә бозлавыкка каршы материалларын эшкәртү;

44.3. кар бөртегә һәм сөртү;

44.4. кар һәм боз (кар-боз берәмлекләре);

44.5. контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләргә, кече архитектура формаларын һәм башкаларны урнаштыру һәм техник яктан төзекләндерү;

44.6. чүп-чарны кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын чистарту, юу һәм дезинфекцияләү;

44.7. яңгыр һәм эретелгән су агызу;

44.8. каты көнкүреш, зур һәм башка калдыкларны жыю һәм чыгару;

44.9. тузан жыюны һәм һаваны дымландыруны киметү өчен территорияне сугару;

44.10. яшел майданнарны саклау һәм алар турында кайгырту;

44.11. коммуналь билгеләнештәге объектлар, инженерлык коммуникацияләргә (корылмалар), юллар, тимер юллар, күперләр, жәяүлеләр өчен кичүләр төзегәннән соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археология һәм башка жир эшләргә үткәрү;

44.12. смотр һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), гамәлдәгә дәүләт стандартлары таләпләргә нигезендә жир асты коммуникацияләргә (корылмалары) коеларын карап тоту;

44.13. жир кишәрлекләргә киртәләргә тоту, шул исәптән жимерелгән (сүтелгән, сүтелә торган) биналарны, рәхсәтсез урыннарда калдыклар ташлау мөмкинлеген булдырмый торган корылмаларны урнаштыру һәм тоту, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мөгълүмати-басма продукциядән үз вакытында чистартуны тәэмин итү.

44.14. физик затлар, шул исәптән хосусый эшмәкәрләр һәм юридик затлар

тарафыннан, әлеге үсемлекне үз милкендәге жир кишәрлекләрендә табып, аренда хокукында яисә башка төр әйбер хокукында рәсмиләштерелгәндә, Наратлык балтыргычын юк итү чараларын оештыру.

Юлларны карап тоту

45. Юлларны тоту муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча бу төр эшләргә үткәрү конкурсында җиңгән махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

46. Юлларны карап тоту үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

2) тротуарлардан (жәяүлеләр зоналарынан, юллардан) пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (боз) һәм юлларның машиналар йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларынан җыештыру;

3) roadл өслеген юу һәм сугару;

4) газоннарны һәм яшел мәйданнарны карау;

5) тышкы яктырту баганаларын һәм жәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрен ремонтлау;

6) кечкенә архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

7) ясалма юл корылмалары составына керүче Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау чокырларын һәм ачык подносларны урнаштыру, ремонтлау һәм чистарту;

8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу;

47. Юл өслекләрен саклау максатында рөхсәт ителми:

47.1. йөк белән йөк ташу;

47.2. рельс, бүрәнәләр, тимер балкышлар, торбалар, кирпеч, башка авыр әйберләр урамнарында йөкләү-бушату эшләргә вакытында ташлау һәм аларны складлау;

47.3. каты өслекле авыл жирлегә урамнары буйлап трасса йөрешендәге машиналар арасы;

47.4. квартал эчендәге жәяүлеләр сукмакларында, тротуарларда зур йөк ташу транспортының хәрәкәтә һәм тукталышы;

47.5. машина юлында һәм тротуарларда төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын ташлау һәм (яки) склад.

Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

48. Шәхси торак йортларның милекчеләргә (яки) яллаучылары (алга таба - торак йортларның хужалары), законда яки шартнамәдә башкача каралмаган булса:

48.1. торак йорт фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышын тәэмин итәләр, аларны ремонтлау һәм буяу вакытында ясыйлар;

48.2. торак йортта урамның атамасы һәм йорт номерлары булуын тәэмин итәләр һәм аны төзек хәлдә тоталар;

48.3. йорт хужасы территориясен тәртиптә тоталар һәм тирә территориянең тиешле санитар торышын тәэмин итәләр;

48.4. өй чикләрендәге яшел үсентеләргә тәртиптә тоталар, куакларны һәм агачларны санитар рәвештә кисәләр, газүткәргечләрнең саклау зонасында агачлар, кабель һәм һава линияләргә һәм башка инженерлык челтәргә утыртуга юл куймыйлар;

48.5. чокырларны һәм торбаларны су агызу өчен чистарталар, язгы чорда эрегән сулар узарга мөмкинлек бирәләр;

48.6. якын-тирә территориядән чистартылган кар шулай итеп транспорт, инженерлык коммуникацияләргә һәм корылмаларына керү, жәяүлеләр узу һәм яшел үсентеләр саклансын өчен саклана;

48.7. вәкаләтле орган белән йорт хужалыгын коймалауның биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм төс карарын килештерәләр;

48.8. үзекләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир участогы

чикләрендә жирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф санитар нормалар нигезендә жиһазландыралар, аларны даими чистартып, дезинфекцияләп торалар;

48.9. якын-тирә территориядә үлән кисү житештерү.

48.10. билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны вакытында жыюны һәм чыгаруны тәэмин ителәр.

49. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

49.1. фехтовкалау чит илләрдә йорт;

49.2. яфракларны, йорт хужалыкларында һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

49.3. күмер, тара, утын, зур калдыклар, йорт территориясә артында төзелеш материаллары туплау;

49.4. йорт хужасы территориясә артында транспорт чараларын юыгыз;

49.5. ишегалды корылмалары төзәргә, йорт территориясә артында чокырлар куярга;

49.6. әлеге территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яисә комачаулый торган коймалар урнаштырырга;

49.7. территорияне төзекләндерү элементларын жимерү һәм бозу;

49.8. йорт хужасы территориясә артында комплектланган (хаталы) машинаны саклагыз;

49.9. тирә-юньне теләсә нинди калдыклар белән пычрату.

Техник элемент чараларының эчтәлеге

50. Биналарны инженерлык-техник яктан тәэмин итү өчен билгеләнгән элемент, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәр линияләрен урнаштыру Жир асты юлы белән башкарыла (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә).

51. Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул белән (һава, жир өсте) үткөрү, эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән, аларны жир астына урнаштыра алмаган очракта гына рөхсәт ителә.

52. Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдаланырга ярамый:

52.1. жәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрләрен һәм ачык яктырту баганаларын һәм элементларын асып кую;

52.2. автомобиль юлларын урнаштыру элементлары: юл киртәләре, светофор, юл билгеләре урнаштыру өчен эшләнгән элементлар һәм корылмалар;

52.3. фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар элементлары (мичләр, вентиляция, телевидение һәм радио кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

53. Рөхсәт ителми:

53.1. элемент кабельләрен бер бинадан икенчесенә һава юлы белән салганда юлларны кичү;

53.2. кабель запасларын дистрибьютор шкафыннан читтә урнаштырыгыз;

53.3. законнар белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект карары булмаганда, биналарның түбәсендә антенналар, жиһазлар һәм элемент кабельләрен урнаштыру.

54. Милекчеләр (хужалар) техник элемент чараларын (кабельләрне беркетү элементларын, кабельләрне бүлү һәм кушылу шкафларын һ.б.) үз эченә ала, шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник жайланмаларны тиешле хәлдә (шартлауларга һәм/яки изоляция тышчасына юл куймыйча, буяуларның булмавы, коррозия һәм/яки механик зыян булмау, чыбыкларның чыбыклары һәм/яки аларны яктырту һәм линия баганаларына әйләндерү тапшырулар).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

55. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кашыклар, терәкләр,

чыбыклар, кабельләр, электр чыганаклары (шул исәптән жыю, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

56. Урамнар, юллар, майданнар, жәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территорияләре, шулай ук урамнар һәм йорт номерлары күрсәткечләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Урамнарны, юлларны, майданнарны, микрорайон территорияләрен яктырту кичке караңгылыкта табигый яктылык дәрәжәсе 20 ллга кадәр кимегәндә, ө сүндерү - иртәнге караңгылыкта 10 лк га кадәр күтәрелгәндә башкарыла.

Торак йортларның подъездларын тышкы яктырту җайланмаларын, урамнарның атамаларын һәм йортларның номерларын, шулай ук Архитектур яктырту системаларын, тышкы мәгълүмат чараларын кабызу һәм сүндерү урамнарның тышкы яктыртылуы режимында башкарыла.

57. Терекөмешле сафтан чыккан газ-разрядлы лампалар шушы максатлар өчен махсус бүлеп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Әлеге төр лампаларны чүплекләргә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамай.

58. Металл терәкләр, кронштейннар һәм башка ачык яктырту җайланмалары элементлары чиста булырга тиеш, ролл, коррозия чыганаклары юк һәм милекчеләр (хужалар, кулланучылар) кирәк булганда, ләкин ким дигәндә өч елга бер тапкыр буялырга тиеш һәм тезек хәлдә тотылырга тиеш.

59. Муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча бу төр эшләрне үткөрүгә конкурста җиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма урам һәм йорт яны утларын карап тотуны һәм ремонтлауны гамәлгә ашыра.

Торак йортларның файдалануга тапшырыла торган бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны утларын карап тотуны һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

60. Тыштан яктырту җайланмаларын, чыбык өзелү, терәкләргә зыян килү, изоляторларны эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

Электр чыбыкларының өзелүе яки терәкнең зарарлануы белән бәйле ачык яктырту җайланмаларының эшендәге бозулар ачыкланганнан соң тиз арада бетерелергә тиеш.

61. Чыбыкларны һәм кабельләрен тышкы яктырту челтәрләренә һәм җайланмаларына тоташтыру рөхсәт ителми.

62. Тышкы яктырту объектлары милекчеләре (хужалары) яисә тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектлар, шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

62.1. урамнарны, юлларны, терәк һәм яктырткычларның сыйфатын, яктырту җайланмаларын тиешенчә яктыртуны күзәтәләр, бозылганда яки зыян күргәндә вакытында ремонт ясыйлар;

62.2. яктыртуны, шул исәптән архитектур яктыртуны һәм билгеләнгән тәртип нигезендә тышкы мәгълүмат чараларын яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне тәэмин итәләр;

62.3. урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен һәм рәсмиләштерү;

62.4. тышкы яктырткычларны вакытында алыштыралар.

Аерым яктырткычларның ялтыравыкны торгызу вакыты хаталар ачыкланганнан яки тиешле хәбәр келгәннән соң 10 тәүлектән артмаска тиеш.

Кечкенә архитектура формаларының эчтәлегә

63. Кече архитектура формаларына декоратив-сәнгать бизәлеше (скульптура, аерым торучы инсталляцияләр, стрит-арт) элементлары, аерым торучы күрсәткечләр (Стеллар), мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен җайланмалар, су җайланмалары, муниципаль җиһаз, авыл җирлегә территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник

жиһазлар керә.

64. Кече архитектура формаларын тоту жиһир кишәрлекләренә хокук бирүчеләр тарафыннан бирелгән жиһир участкалары чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә-вәкаләтле орган белән муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләренә үткөрүгә конкурс откан оешма белән шартнамә нигезендә тәмин ителә.

65. Кечкенә архитектура формалары хужалары:

65.1. кече архитектура формаларын чиста һәм төзек хәлдә тоталар;

65.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерәләр, аларны иске буядан, даттан, юындан, буядан, шулай ук ватылган элементларны алмаштыралар;

65.3. кышкы чорда кече архитектура формалары, шулай ук аларга кардан һәм боздан якын килү чистартыла;

65.4. комлыклар шома койма өслеге белән жиһазландырыла, сандугачларда комны елына ким дигәндә бер тапкыр алыштыралар;

65.5. балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял майданчыкларының конструктив элементларының ныклығы, ышанычлылығы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтәләр;

65.6. фонтаннар эшләгән чорда су өслеген көн саен чүп-чардан чистартып торалар.

66. Рәхсәт ителми:

66.1. кече архитектура формаларын максатчан файдаланмау (балалар уен майданчыкларында олыларның ял итүе, спорт майданчыкларында кер юу һ. б.);

66.2. кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне асып кую һәм ябыштыру;

66.3. бозу һәм зыян кече архитектура формалары һәм аларның структур элементлары;

66.4. фонтаннарда коену.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

67. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

68. Жиһир кишәрлеген арендау шартнамәсе беткәч, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелә, ә жиһир кишәрлеге бушатыла һәм башлангыч хәлгә китерелә.

69. Тышкы габаритлар буенча ваклап сату объектының максималь гомуми майданы-60 кв. м.

70. Стационар булмаган объектларның милекчесе булган юридик һәм физик затлар:

70.1. аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт тышкы кыяфәтне һәм проект документлары белән билгеләнгән төс карарын саклап башкарылырга тиеш;

70.2. якын-тирә территориядә яшел үсентеләр, газоннар, бордюру ташы, кече архитектура формаларының сакланышын күзәтәләр, әлеге территорияне әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләр нигезендә тоталар;

70.3. стационар булмаган объектлар янында чүплекләр урнаштыралар, чүп савытларын кирәк булганда көн дәвамында, әмма тәүлегенә кимендә бер тапкыр чистарталар, елга кимендә бер тапкыр чүп савытларын буялар;

70.4. билгеләнгән тәртиптә килештерелгән мондый объектның проекты (паспорты) нигезендә стационар булмаган объектларда тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыралар һәм эксплуатациялиләр.

71. Рәхсәт ителми:

71.1. стационар булмаган объектларга проектлар белән каралмаган өстәлмәләр, козыреклар, түбәләр һәм башка конструкцияләр төзәргә;

71.2. стационар булмаган объектларга сәүдә - суыту жиһазлары кую;

71.3. стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны,

товарларны, детальләрне, башка көнкүреш һәм житештерү характерындагы предметларны туплау, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларында куллану;

71.4. жиһазлар, калдыклар белән стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзекләрне каплагыз;

71.5. вестибюльләр һәм метрополитен станцияләре козыреклары астында, биналар аркаларында, газоннарда, майданчыкларда (балалар, ял итү, спорт, транспорт тукталышлары), суүткәргеч һәм канализация челтәрләренәң саклау зонасында, торба үткәргечләрнең, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр 10 метрдан ким булмаган ераклыкта, вентиляция шахталарына кадәр 25 метрдан кимрәк булган вентиляция шахталарына кадәр стационар булмаган объектларны урнаштырырга торак бина тәрәзәләре, сәүдә предприятиеләре витриналары - 20 м дан кимрәк, агач көүсәләренә кадәр - 3 м дан кимрәк.

Төзелеш эшләрен житештерү урыннарын карап тоту

72. Төзелеш майданчыкларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләрне тәмамлаганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Тәмамланмаган төзелеш объектларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту элегә кагыйдәләр таләпләрен үтәп төзүчегә йөкләнә.

Тәмамланмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

73. Башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне житештерү чорында кирәк:

73.1. төзелеш майданчыгы территориясенәң бөтен периметры буенча хокукый актлар таләпләренә туры китереп типлаштырылган койма урнаштырырга;

73.2. гомуми тотрыклылыкны, ныклыкны, ышанычлылыкны, төзелеш майданын койма куркынычсызлыгын тәэмин итү;

73.3. төзелеш майданын коймалауның тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтеп тору, пычрактан, кардан, боз, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында арындыру;

73.4. төзелеш майданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектының төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

73.5. җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуар җайланмасын тәэмин итегез;

73.6. төзелеш майданы периметры буенча ачык яктырту;

73.7. төзекләндерелгән төзелеш майданчыгына керү юлларын, майданчык эчендәге юлларны һәм транспорт чараларының тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын жиһазландырырга, урамнарның йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгармаса мөмкин;

73.8. юлларның һәм юлларның сакланышын тәэмин итүче төзелеш майданчыгына килү юлларында ябык циклның (10 тоннадан артык) йөк автотранспорты хәрәкәте маршрутын килештерергә;

73.9. төзелеш майданында каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерларның булуын тәэмин итү;

73.10. төзелеш майданыннан каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

73.11. төзелеш майданчыгы территориясеннән жыелган һәм калдыклары булмаган карны кар эретү станцияләренә яки билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

73.12. эшләрне житештергәндә төзелеш майданының якин-тирә территориясен, аңа керү юлларын һәм пычрак, чүп-чар, кар, боз тротуарларын, ел вакытын (кыш, җәй)исәпкә алып, көн саен җыештыруны тәэмин итәргә;

73.13. эшләр башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләренәң, тышкы яктырту челтәрләренәң, яшел үсентеләрнең һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәэмин итәргә.

74. Төзелеш һәм (яки) ремонт эшләрен башкару чорында әлеге Кагыйдәләрдә күрсәтелгән таләпләрне үтәргә, шулай ук эш башкарганда жиһмерелгән һәм жиһмерелгән юл өслекләрен, яшел үсентеләрне, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

75. Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш мәйданчыклары чикләрендә төзелешне оештыру проекты нигезендә урнаштырыла.

76. Рәхсәт ителми:

76.1. гражданның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйлә коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм тынлыкны бозу белән бәйлә башка эшләренең торак зонасы янында оештыру һәм үткөрү, 23.00-7.00;

76.2. тиешле рәхсәтсез юллар һәм тротуарларның юл өлешен таркату яки ябу;

76.3. чүп-чарны яндыру һәм төзелеш житештерү калдыкларын утильләштерү;

Авыл жиһрлеге территориясен бәйрәм (вакыйгалар) бизәү

77. Бәйрәм (вакыйга) авыл жиһрлеге территориясен дәүләт һәм жиһрле бәйрәмнәр, истәлекле, мәдәни, спорт вакыйгалары белән бәйлә чаралар үткөрү чорында төзелә.

Бәйрәм (вакыйгалар) бизәлеше, чараларга бәйлә рәвештә, афишалар, панно урнаштыру, декоратив элементлар һәм композицияләр урнаштыру, шулай ук бәйрәм (вакыйгалар) яктырткычлары (яктылык гирляндлары һәм элементлары, сеткалар, күләмле яктылык композицияләре, яктылык проекцияләре һ.б.) урнаштыруны үз эченә ала. Бәйрәм (вакыйга) бизәлешенең конструкцияләре аерым торучы һәм (яки) бина яки корылма фасадындагы конструкцияләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

Бәйрәм (вакыйга) бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларын төшерергә, зыян китерергә һәм күрү сәләтен киметергә ярамай.

77.1. Аерым торучы конструкцияләрен бәйрәм (вакыйгалар) бизәү рәхсәт ителми:

- фундаментны декоратив рәсмиләштермичә күмү өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;

- гамәлдәге төзелеш, янғын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләренә исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча бинаның проект карары белән нигезләнгән планлаштыру карарын исәпкә алмыйча;

- тротуарның норматив киңлеген тарайтуга китерә торган, шулай ук автомобильләренә кую һәм туктату өчен билгеләнгән юлларда;

- жиһр участогы иясе рәхсәтен алмыйча;

- күмелгән нигезләре жиһр кишәрлеге чикләрендә проектта каралган агач күсәләреннән 5,0 м якына булган урыннарда яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына;

- профнастил ясаганда куллану.

77.2. Биналарның, корылмаларның фасадларында бәйрәм (вакыйгалар) бизәлеш конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- фасадның архитектур үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча, архитектура детальләрендә, декор элементларында, кыйммәтле архитектура бизәкле өслекләрдә, шулай ук архитектура өслекләренә зыян китерүче беркеткеч белән;

- бер бинада бердәм Стистика һәм яктырту принциптарын, яктылык агымының төсләрен үтәмичә;

- фасад киңлегенең 1/2 дән артыгы, декоратив рәсмиләштерелмичә, койма конструкцияләрендә, фронтонарда, фризаларда, пыяла өстендә, калкан өслеге рәвешендәге тишәкләрдә.

IV. Төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны башкару вакытын да кертеп, авыл жиһрлеге территорияләрен җыештыру тәртибе

Авыл жирлеге территориясен жыештыру һәм карап тоту буенча гомуми таләпләр

78. Авыл жирлеге территориясен жыештыру һәм карап тоту гамәлгә ашырыла:

1) жәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда-15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Әлеге сроклар һава шартларына карап ТР ММР Башкарма комитеты тарафыннан төзәтмәләр кертергә мөмкин.

79. Авыл жирлеге территориясен жыештыру үткәру юлы белән башкарыла:

1) авыл жирлеге территориясен карап тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;

2) Татарстан Республикасы ММР Башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә массакуләм чаралар (өмәләр).

80. Авыл жирлеге территориясен жәйге чорда жыештыру авыл жирлеге территориясенәң пычрануын һәм тузанлылыгын киметү, юу, сугару, сөртү һәм башка эшләрне үткәру максатыннан башкарыла һәм үз эченә ала:

80.1. ясалма өслекле территорияләрне сөртү (коры һавада су сиптерү), урам-юл челтәре объектларын тузаннан һәм пычрактан юу һәм яңгыр канализациясе белән жиһазландырылган башка ясалма өслекле территорияләр (23.00 дән 7.00 гә кадәр). Юл өслекләрен, майданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма өслекле территорияләрне юу каплауның бөтен киңлегенә житештерелә;

80.2. буран дренажын чистарту;

80.3. барлык территориядән чүп жыю;

80.4. ел саен 1 июньгә кадәр кече архитектура формалары, бакча һәм урам жиһазлары, чүп савытлары, спорт һәм балалар майданчыклары, коймалар, бордюрлар буяу;

80.5. гомуми файдаланудагы территорияләрдә (үлән биеклегә 15 сантиметрдан артык булганда) периодик чабу, чикләнгән файдалану һәм махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, бер тәүлек эчендә чабылган үләнне жыеп алу;

80.6. яфрак төшү чорында-чүпләнгән яфракларны жыю һәм тәүлегенә бер тапкыр чыгару;

80.7. территорияләрне, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янындагы автотранспорт парковкалары урыннарын жыештыру 8.00 сәгатәтә төгәлләнергә тиеш;

80.8. чүп-чарны юганнан соң чүп-чардан чистарту.

81. Жыелган чүп - чар, смета, яфрак, чабылган үлән, ботаклар куелган таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.

82. Яфрак яуган чорда территорияләрне жыештыру өчен җаваплы оешмалар урамнар һәм юллар буендагы газоннардан коелган яфракларны жыештыралар һәм чыгаралар.

Агачларның һәм куакларның комль өлешенә яфрак утыру тыела, жылы яратучы үсемлекләрнең изоляцияләнгән очрактарыннан кала.

83. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне чистарту үз эченә ала:

83.1. юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан, боз һәм чүп-чардан чистарту;

83.2. тайгаклык яки бозлавык булганда - жәяүлеләр зоналарына ком сибү, баскычлар, юл өслекләрен бозлавыкка каршы материал белән эшкөртү;

83.3. язгы чорда-карны йомшарту һәм кар суларын агызуны оештыру.

84. Авыл жирлеге территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләрнең технологиясе һәм режимнары һава торышына карамастан, Транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

85. Кышкы чорда жәяүлеләр тротуарларын, жир өсте кичүләрен, баскычларны жыюның үзенчәлекләре:

85.1. жәяүлеләр тротуарлары, жир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның жәяүлеләр өлешенәң бөтен киңлегә өчен кардан чистартылырга тиеш.

Чистарту вакыты кар беткәннән соң тугыз сәгатәтән артмаска тиеш;

85.2. көчле кар вакытында жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы

материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

85.3. бозлавык булганда, бозлавыкка каршы материаллар беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар белән эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вақыты тайгаклык ачыкланганнан соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш;

85.4. яшел үсентеләр сакланып калган һәм кар эрегән урыннарда калдык-химик реагентлар, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган ишегалларында жәяүлеләр тротуарларын чистартудан алынган буш чиста кар складларга рөхсәт ителә.

86. Авыл жирлеге территориясендә рөхсәт ителми:

86.1. урамнарда, майданнарда, Яшел майданлы участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә сорыларга;

86.2. гомуми файдалану территорияләрендә күмү урыннарыннан тыш, гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән мемориаль күмү корылмаларын (истәлекле Корылмалар, коймалар) билгеләргә;

86.3. бу максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль жәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юу, чистарту һәм техник хезмәт күрсәтү;

86.4. биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм башка төзекләндерү элементларын сындырырга һәм бозарга, шулай ук аларны мөстәкыйль рәвештә үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

86.5. жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стеналарда, баганаларда, коймаларда һәм әлеге максатларда каралмаган башка объектларда язулар, рәсемнәр куярга, информатив-басма продукцияне ябыштырырга һәм асарга, граффити куярга;

86.6. складировать һәм сакларга движимое милек читтә чикләрен һәм (яки) фехтовкалау, бирелгән жир участкалары;

86.7. тараны, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә әйберләрен тротуарларда, газоннарда, юлларда урнаштыру һәм складлау;

86.8. билгесез урыннарда кар складлары;

86.9. квартал эчендәге юлларны һәм тротуарларны тимер-бетон блоklar, баганалар, фехтовкалау, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша үз белдекләре белән каплагыз.

86.10. авыл жирлеге территориясендә, шул исәптән урман, су фонды жирләре, авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр территориясендә көнкүреш, төзелеш чүпчары, житештерү калдыклары, тара, агачлар, яфраклар, кар, сыек көнкүреш калдыклары агызылырга тиеш түгел

87. Авыл жирлеге территориясендә калдыклар (чүп, кар, грунт һ.б.) ташланганда, моның өчен билгеләнгән урыннардан читтә шундый хокук бозуларга юл куйган затлар 10 көннән дә артмаган вакыт эчендә ачыкланган бозуларны бетерү буенча чаралар күрә.

88. Рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне жыештыру һәм чистарту, ә кирәк булса - жир участогын рекультивацияләү үткәрәләр.

20 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыклар урнаштырган зат ачыкланмаган очракта, калдыкларны юк итү һәм санкцияләнмәгән чүплек территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне жыештыруга җаваплы оешмалар тарафыннан башкарыла (яисә әлеге төр хезмәт күрсәтү Шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсус оешма тарафыннан).

89. Билгеләнгән тәртиптә тапшырылмаган һәм муниципаль милектә булган жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) чүплекләренә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын чистарту

90. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) жыештыру

машиналар йөрү өлөшөн, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесэләрен), жәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кар һәм боздан даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

91. Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юу, су сибү, тузанны бетерү, сөртү һәм башкаларны үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чарны, кар һәм бозны, пычракны жыештыруны, юлларга тозлы ком сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тотта.

92. Машина йөрү өлөшөн, күчәр һәм резерв полосаларны, юлларның подшипник зоналарын, юлларны сөртү (алдан дымландырып) көндөз 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә магистральләрне һәм интенсив транспорт хәрәкәте булган урамнарны төнлә 23.00 дән 7.00 гә кадәр алып барыла.

93. Юл йөрү өлөшенең барлык киңлеге, ясалма өслек майданнары, магистральләр, урамнар һәм юллар, ясалма юл корылмалары, аерымланган трамвай юллары төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндөзгә (7.00 дән 23.00 гә кадәр) башкарыла.

Юл йөрү өлөшөн юганда су агымы белән смета һәм тротуарларга чүп-чар, газоннар, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, биналарның якын-тирәдәгә фасадлары, сәүдә объектлары һ. б. бөрөп чыгарга ярамый.

94. Юл буенда урнашкан чүп-чарны чистарту көнгә ким дигәндә бер тапкыр, тукталыш майданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

95. Аерым элементлар буенча юлларны жәйге чистартуға карата таләпләр:

95.1. машина өлөшө төрлө пычранудан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлектә юылырга тиеш. Аксаль, көйләү линияләре белән билгеләнгән резерв полосалар ком һәм кечкенә чүп-чардан гел чистартылырга тиеш;

95.2. юл кырлары зур калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

95.3. аеру полосалары ком, пычрак һәм кечкенә чүп-чардан гел чистартылырга тиеш. Көчлө диварлар, металл коймалар, юл билгеләре һәм билгеләр елына ким дигәндә ике тапкыр юылырга тиеш.

Газон рәвешендә башкарылган бүлү полосалары чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән каплавының биеклегә 10-15 см дан артмаска тиеш;

95.4. юлларга бүлөп бирелгән полосада үлән катламының биеклегә 10-15 сантиметрдан артмаска тиеш.

96. Кышкы юлларны чистарту таләпләре:

96.1. кышкы чорда юлларны чистарту үз эченә ала:

1) машина йөрү өлөшөн кардан һәм боздан чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, кар сөртү, валларга күчү һәм кар чыгару;

2) машина йөрү өлөшөн, тротуарларны, кар ява башлаганнан бирле һәм бозлавык барлыкка килгәндә жәмәгать транспортын көтү тукталышларын эшкөртү;

96.2. юллар, тротуарлар, парковкалар (парковка кесәләре) юллардан кар чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары кар катламы урнаштырылганнан бирле даими рәвештә башкарылырга тиеш;

96.3. юлларның машиналар йөрү өлөшеннән һәм алар янәшәсендәгә тротуарлардан чистартылган кар киң урамнарда, майданнарда һәм проспектларда, юл читендәгә юлларда - юл читенә, калган урамнарда - юлның плотка өлөшөнә күчә (йөрү өлөшенең киңлегенә карап - урамның бер яисә ике ягыннан) һәм валларга формалаша.

Жәмәгать транспортын көтү, жәяүлеләр кичү урыннарында, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар валлары чистартыла: киселештә - чатның киңлегендә, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту майданының озынлыгында, жәяүлеләр кичү урыннарында - киңлектә, ләкин кимендә 5 метрда, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда - кимендә 1,5 м.

Кар валының киңлегә 2 метрдан артмаска тиеш;

96.4. кар беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткөргечләрдән, жәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларынан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чаралары жыела торган башка урыннардан чыгарыла;

96.5. кар яву вакытында юлларның машиналар йөри торган өлөшеннән кар кар

эретү станцияларенә йә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарға чыгарылырга тиеш, ул төмамланганнан соң алты сәгатътән дә соңга калмыйча.

96.6. юлларны жыештырганда тышкы яктырту баганалары, терәк калканнары, идарә шкафлары һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар, шулай ук машиналар йөрү өлеше буенда механикалаштырылган кар жыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

97. Экстремаль шартларда юлларны жыештыру өчен вәкаләтле орган тарафыннан юлларны жыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан авария планы әзерләнергә тиеш.

98. Рәхсәт ителми:

98.1. тротуарларга, юллар һәм юллар йөрү өлешенә кар, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләрәннән, предприятие, оешма территорияләрәннән, төзелеш майданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан, юл йөрү өлешен жыештыручы зат белән килешү булмаганда шәхси йорт хужалыкларыннан чистартыла торган боз, тротуарларга күчерү яки күчерү;

98.2. техник тоз һәм сыек кальций хлорид кальцийны тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм Яшел майданлы территорияләрдә бозлавыкка каршы реагент итеп кулланырга;

98.3. роторбгыту һәм карның ком-тоз катнашмалары белән пычранган бозны, шулай ук газоннарға, чәчәк түтәлләрәнә, куаклыкларга һәм башка яшел үсентеләргә күчерү;

98.4. билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда карны чыгару һәм туплау;

98.5. кар валларын формалаштыру:

1) бер дәрәжәдә юллар һәм урамнар киселешендә һәм күренү өчпочмагы зонасында тимер юл кичүләре янында;

2) транспорт фехтовкалау яки югары чик белән жиһазландырылган юл участкаларында;

3) тротуарларда;

4) якин-тирә территорияләргә керү (ишегаллары, квартал эчендәге юллар һәм территорияләр).

98.6. автотранспортның юлларга көпчәкләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

98.7. юлларның пычрануына юл куймый торган башка материал белән капланмаган агачларны, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремеләрне (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлга түгү мөмкинлеген булдырмыйча, чаралар күрмичә ташу юлга газон полосасы.

Ял итү һәм кешеләр күпләп була торган урыннарны чистарту, санитар тоту һәм төзекләндерү

99. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары:

1) майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар, ял итү урыннары оештырылган;

2) актив ял итү урыннары һәм тамаша чаралары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ. б.;

3) сәүдә объектлары территорияләре (вакляп сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вакляп сату чөлтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм ижтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

100. Майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрне жыештыру:

100.1. майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын жыештыру 23.00 сәгатътән 8.00 сәгатъкә кадәр башкарылырга тиеш. Көндөз патруль жыештыру һәм калдыклар белән тутырылган чүп савытларын һәм чүп жыючыларны

чистарту эшләрә башкарыла;

100.2. кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял зоналарында юлларны жыештырганда химик реагентлар булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарда, яшел үсентеләр сакланып калган һәм Кар сулары агылган урыннарда вакытлыча складларга рөхсәт ителә.

101. Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә генә пляж ачу рөхсәт ителми.

102. Чистарту һәм ваклап сату базарларын санитар тоту:

102.1. ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба-базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән жиһазландырылырга, яңгыр һәм Кар сулары агызу өчен каты өслекләргә ия булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш;

102.2. базар территориясен һәм аның янәшәсендәге территорияне төп жыештыру ябылганнан соң башкарыла. Көндөз каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп жыештыручыларны патруль белән чистарту һәм чистарту алып барыла;

102.3. елның жәйге чорында базар территориясендә атна саен мәжбүри рәвештә дым жыештырыла;

102.4. базар территориясә 40 кв. м майданлы бер чүплек исәбеннән чүп савытлары белән жиһазландырыла, өстәвенә, алар арасы киштә линиясә буенда 10 метрдан артмаска тиеш;

103. Базар территориясендә урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәтә күрсәтү оешмалары, предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннары эшчәнлегә, каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә генә рөхсәт ителми.

104. Сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларын чистарту һәм санитар тоту:

104.1. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм якин-тирә территорияләренә тулысынча жыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз патруль жыештыру һәм калдыклар белән тутырылган чүп савытларын һәм чүп жыючыларны чистарту эшләрә башкарыла;

104.2. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларына керү юлында ким дигәндә ике мич бер үк формада һәм төстә урнаштырыла;

104.3. вакытлыча урам сәүдәсә урыннарында якин-тирә территорияләренә 10 м радиуста жыештыралар.;

104.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

105. Башка сәүдә майданчыклары территорияләрен, стационар булмаган ваклап сату чөлтәрә объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны жыештыру алар ябылганнан соң, жылы вакытта мәжбүри су сибү белән башкарыла. Хәзергә жыештыру көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыклары чыгарыла.

106. Ял итү урыннарын һәм кешеләр күпләп булу урыннарын төзекләндерү:

106.1. кешеләрнең ял итү һәм күпләп ял итү урыннары территорияләрендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә каты өслек төрләрен (плитка куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләренә үрчәтү элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары һәм кече контейнерларны, урам техник жиһазларын, яктырту жиһазларын, архитектура-декоратив яктырту жайланмаларын, яшелләндерү участокларын саклау элементларын (металл коймалар)үз эченә ала, махсус каплау төрләре һ. б.);

106.2. пляжлардан кала, барлык ял итү урыннары һәм кешеләр күп жыела торган территорияләр каты капланырга яки чөчелгән үләннәр яки яшел үсентеләр белән үсемлек туфрагына ия булырга тиеш;

106.3. ял итү һәм күпләп булу урыннарындагы яшелләндерү участокларын чөчәк түтәлләрә, газон, ялгыз, төркемлә, гади утырту, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

106.4. кешеләр күпләп ял итү урыннары жиһазландырылган һәм эшләрә килүчә бәдрәф кабиналары белән тәэмин ителергә тиеш;

106.5. пычрану очрагында фонтаннарны, буаларны, елга ярларын ял итү яисә

кешеләр күпләп була торган территорияләрдә чистарту эшләнергә тиеш;

106.6. массакуләм чаралар уздыганда аларны оештыручылар чараны уздыру урыннарын, аңа якын территорияләрне жыештыруны һәм бозылган төзекләндерүне торгызуны тәэмин итәләр. Чараны уздыру урынын, аның янәшәсендәге территорияләрне жыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе чараны уздыруга билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

107. Территорияләрдә халык күпләп ял итә алмый:

107.1. саклау, склад контейнерлары һәм сөүдә жиһазлары бу максатка туры килмәгән урыннарда;

107.2. территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

107.3. автотранспорт чараларын юу һәм ремонтлау, кулланылган ягулык-майлау сыектыкларын агызу;

107.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләрен урнаштырырга;

107.5. зыян газоннар, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектлары;

107.6. зыян кече архитектура формалары һәм аларны урнаштырылган урыннардан күчерегез;

107.7. өстәлләрдә һәм эскәмияләрдә утыру;

107.8. тротуарларга, газоннарга һәм юлларга сыек продуктлар, сатуратор жайланмаларыннан су, ачыткы һәм сыра танкларыннан калдыклар куегыз;

107.9. автотранспорт чараларын түләүле кую урыннарын оештыру законсыз;

107.10. стационар булмаган объектларны үзегез урнаштырыгыз;

107.11. тротуарларны асфальт-бетон каплауны, якындагы яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозырга;

107.12. сөүдә-суыткыч жиһазларын территориягә кую;

107.13. каты көнкүреш калдыкларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) туплау, идарә оешмалары белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыру турында килешү юк;

107.14. тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша тротуарларны үз теләге белән каплагыз;

107.15. товарны сөүдә объектларыннан читтә куегыз;

107.16. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангалалар һәм башка жайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны жылыту өчен.

Күпфатирлы йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

108. Йорт яны территориясен чистарту:

108.1. жыештыру түбәндәге эзлеклектә үткөрелергә тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр юлларын жыештыру (бозлавык һәм тайгак булган очракта - ком сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен чистарту;

108.2. кар яву вакытында житештерелә торган кар чистартудан тыш чистарту 8.00 гә кадәр башкарыла.

Механикаштырылган урып-жыюны көндез машиналар тизлеге 4 км/сәгатькә кадәр башкарырга рөхсәт ителә.

109. Жәйге чистарту:

109.1. йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: сөртү, юу яки махсус машиналар ярдәмендә юу-күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

109.2. тротуарларны чүпрәк полосасы белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машиналар йөрү өлешенә таба гына юарга кирәк;

109.3. эссе вакытта тротуарларны сугару кирәк булганда эшләнергә тиеш, ләкин төүлегенә ким дигәндә ике тапкыр.

110. Кышкы чистарту:

110.1. түбәләрдә жыела торган кар вакытында жиргә ташланырга һәм подъезд полосасына Күчәргә, ә киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш;

110.2. кар жыештырыла торган кар тротуарлардан подъезд полосасына, ө ишегалларында складлар урыннарына күчөргө тиеш;

110.3. квартал эчендөгө юллардан күчөрөлгөн карны борт ташына параллель рөвештө урнашкан өөмнөргө һәм валларга салырга яки, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә юл буенда тупларга кирәк;

110.4. 6 м киңлектөгө, газоннар белән урамнарның йөрү өлөшөннән Аерылган тротуарларда киләчәктә чыгару өчен тротуар уртасына карны күчөрөргө рөхсәт ителә;

110.5. кар валларга һәм өөмнөргө салу эшләрә тротуарларда кар беткәннән соң алты сәгатътән дә соңга калмыйча, ө калган территорияләрдә - 12 сәгатътән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

110.6. куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар белән пычранмаган, ишегалларында һәм квартал эчендөгө юлларда жыеп алына торган карны яшеллөндөрөлгөн территориядә яшеллөндөрү эшләрә алып барыла;

110.7. тротуарларны һәм квартал эчендөгө юлларны кулдан чистартканда кар кыргыч астында тулысынча чистартылырга тиеш. Чистартылган каплаулар булмаганда, кар двигатель астында чистартылырга тиеш, соңрак кысылу өчен кар катламы калдырыла;

110.8. тайгаклык булганда, ком-тоз катнашмасы белән юл өслөклөрөн эшкөртү таратучылар ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м норма буенча башкарылырга тиеш;

110.9. боз формалашканнан соң йомшартылган, ачык грунтка, агачлар астына яки газоннарга кермичә, күчөрөлөргө яки сметаланырга тиеш.

111. Яз житү белән башкарыла:

111.1. кар суларын нормаль агызу өчен кирәк булган урыннарда су агызу һәм чистарту;

111.2. люкларга һәм буран чөлтәрә коеларына эретелгән су системалы яндыру;

111.3. кар эреп беткәннән соң ишегалды территорияләрөн кардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

112. Күпфатирлы йорт яны территориясен карап тоту:

112.1. күпфатирлы йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тоту үз эченә ала:

1) даими чистарту;

2) люкларны һәм торбаларны ремонтлау һәм чистарту, карау һәм яңгыр кабул итү коелары, дренаж, подшипниклар, күчөрү торбалары;

3) инженер чөлтөрлөрөн күзөтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итү.;

4) Каты көнкүрөш һәм зур калдыклар жыю һәм чыгару;

5) яшеллөндөрү һәм булган яшел мөйданнарны карау;

6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

113. Барлык төр калдыклар контейнерларга һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар каты көнкүрөш калдыклары жыелу нормалары нигезендә су үткөрми торган капламлы контейнер мөйданнарына урнаштырыла.

114. Күпфатирлы йортларда яшәүчө гражданныр:

114.1. йорт яны территорияләрөндә дә тәртип саклана;

114.2. каты көнкүрөш һәм зур габаритлы калдыкларны бары махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрөндә урнашкан махсус мөйданчыкларга гына урнаштыралар.

115. Идарәчө оешмалар тәэмин итә:

115.1. йорт яны территорияләрөн 8.00 гә кадәр жыештыру һәм көн дөвамында - чисталыкны саклау;

115.2. каты көнкүрөш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, һәм анализланмаган биналарда-моннан тыш, сыек көнкүрөш калдыклары өчен жыентыклар;

115.3. расланган график буенча каты көнкүрөш һәм зур калдыкларны чыгару;

115.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мөйданчыкларын, аларга керү юлларын чиста һәм төзөк хөлдә тоту;

115.5. подъезд подъездларына, эскөмиялөргө чүп савытлары кую һәм аларны

вакытында чистарту;

115.6. территорияне сезонлы эксплуатациягә эзерләү, шул исәптән су агызуны тәмин итү өчен чокырларны юу һәм чистарту, люкларга һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә кар эреп беткәннән соң чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

115.7. тайгак урыннарны ком-тоз һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;

115.8. яшел майданнарны һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

115.9. тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгылык белән кертү.

116. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

116.1. яфракны яндырыгыз, төрле калдыклар һәм чүп;

116.2. хужалык майданчыгыннан читтә эчке киём, киём, келәм һәм башка әйберләрне элү;

116.3. контейнер майданчыкларына керү юлларын каплагыз;

116.4. контейнерлар (бункерлар) урамнар һәм юллар, тротуарлар, газоннар һәм яшел зоналарда урнаштырырга;

116.5. үз белдекләре белән йорт яны территорияләрен, шул исәптән шлагбаумнарны яки танксыз йөрү өчен автомат капкаларны, билгеләнгән төр типне бозып, урнаштырырга;

116.6. ишегалды корылмалары төзү;

116.7. йорт яны территориясен металл калдыклар, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм башка житештерү һәм куллану калдыклары белән туплау, тараны саклау һәм саклау;

116.8. чүп-чарны түгегез, калдыклар һәм чүп-чар ташлагыз;

116.9. автотранспорт чараларын түлөүле стоянка оештырырга;

116.10. квартал эчендәге юлларны тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән үз белдеге белән капларга;

116.11. машина юу, ягулык һәм май агызу, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләрне көйләү;

116.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы эш башкару;

116.13. сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны, лекларны, мини-базарларны, павильоннарны, жәйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киёмнәрен вак-төяк ремонтлау предприятиеләрен, шулай ук кунаклардан тыш автомобиль кую урыннарын урнаштырырга;

116.14. йорт яны территориясенә ишегалды эчендә йөрү буенча транспортның транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;

116.15. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангалалар һәм башка жайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны жылыту өчен;

116.16. транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хужалык майданчыкларында, торгызу эшләрен мәжбүри башкару шарты белән, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очрактарынан тыш урнаштырырга.

117. Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

117.1. йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел үсентеләрне әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китереп идарәче оешмалар тәмин итә;

117.2. йорт яны территориясен яшелләндергәндә шуны истә тотарга кирәк: 5 метрлы тажлы агач кәүсәләреннән 5 метрдан да ким булмашка тиеш. зуррак зурлыктагы агачлар өчен ара - 5 м, куаклар өчен - 1,5 м. куакларның биеклегенә беренче каттагы тәрәзә ачуның аскы читеннән артмаска тиеш.

118. Идарәче оешмалар тәмин итә:

118.1. Яшел киңлекләрен саклануы һәм бөтенлегенә;

118.2. жәйге вакытта һәм коры һавада газоннарны, чөчөк түтәлләрен, агачларны

һәм куакларны сугару;

118.3. газоннарның сакланышы һәм бөтенлеге аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз чиплары һ. б. тупланмый.;

118.4. ағачлар һәм куаклар утырту, юллар челтәрен үзгәртеп кору һәм жайланмаларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән, агротехник шартларны үтәгән проектлар буенча гына урнаштыру;

118.5. 0,5 м биеклектәге декоратив коймалар рәвешендә яшелләндерелгән территорияне (яшелләндерү участкаларын) саклау элементларын урнаштыру яки транспорт чараларын кертүгә яки куаклар утыртуга комачаулый торган 0,5 м биеклектәге 0,5 м биеклектәге баганалар кую.

119. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

119.1. кагыйдә буларак, һәр йортның территориясе булырга тиеш:

1) киём киптерү, киём, келәм һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хужалык майданы;

2) олылар өчен ял итү майданы;

3) балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен яшелләндерү һәм кирәкле кече архитектура формалары булган балалар уен һәм спорт майданчыклары.

120. Кер юу жайланмасы белән баганалар, киём киптерү өчен штангалар, элгечләр, ком тартмасы, чүп савытлары, эскәмияләр хужалык майданчыгында булырга тиеш. Майданчыкны кирпеч белән капларга кирәк. Майданчыкларны, ял итү урыннарын жиһазлау элементларын урнаштыруны һәм төзекләндерүне билгеләнгән таләпләр нигезендә башкарырга кирәк.

121. Әгәр участок территориясе зурлыгы рөхсәт ителсә, участок чикләрендә эт йөртү майданы булырга мөмкин.

122. Йортлар подъездлары каршындагы корылмалар, юллар һәм жәяүлеләр юллары каты өслекләргә ия булырга тиеш. Каты катламнарны урнаштырганда, кар һәм яңгыр суларын ирекле агызу мөмкинлеге бирелергә тиеш.

123. Ижтимагый билгеләнештәге торак йортларга салынган биналарның йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү урыннары булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорты ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

124. Тәрәзәләр һәм фатирларга керү юллары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан жәмәгать урыннары өчен материаллар, продукция йөкләргә рөхсәт ителми. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның очларынан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллардан башкарырга кирәк.

125. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләргә урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен жыештыру

126. Торак йорт хужалары көн саен (шул исәптән кардан) жир участогын һәм аның тирәсендәге территорияне жыештыралар.

127. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

127.1. кар чыгарырга, чүп-чарны ташларга, шлак ташларга, өй территориясе өчен сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

127.2. ишегалды һәм янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юллар һәм юллар аша чыгу яки күчерү.

V. территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

128. Төзекләндерүнең түбәндәге элементлары билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект (паспорт) нигезендә һәм аның нигезендә урнаштырыла:

- аерым торучы күрсәткечләр (стелалар);

- тышкы мәгълүмат чаралары;

- декоратив-сәнгать бизәлеше, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен жайланмалар, су жайланмалары, типлаштырылган муниципаль жиһазлар, коммуналь-

көн күреш жиһазлары рәвешендәге кече архитектура формалары;

- капитал булмаган объектлар, шул исәптән индивидуаль үтөлештәге сезонлы объектлар һәм стационар булмаган сәүдә объектлары;

- биналарны, корылмаларны, шул исәптән капитал булмаган биналарны, аерым витриналардан һәм керү төркемнәреннән кала, архитектур яктырту;

- фасадларның төсле чишелеше, шул исәптән декоратив-сәнгать бизәлеше;

- гомуми файдаланудагы территорияләрне комплекслы төзекләндерү, чикләнгән файдалану;

- тышкы кондиционер блоklarын комплекслы урнаштыру.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияләрне төзекләндерү элементларына Проект (паспорт) мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килешенеп төзекләндерелә.

Озак яки даими куллану территориясен төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

Төзекләндерү элементларындагы мәгълүмат Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш.

Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча бертигез булырга, аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

129. Төзекләндерү элементларын, шул исәптән аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хужалары башкара.

Яшелләндерү

130. Яшел урыннар территорияне төзекләндерүнең мөһүрү элементлары.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда, булган яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклап калу зарур.

131. Авыл жирлегә территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга утырту (контейнерлар, вазоннар һ.б.).

Стационар һәм мобиль яшелләндерү рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә (түбә яшелләндерү), биналарның һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура - андшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән майданчыклар һ.б. төзү өчен файдаланыла.

132. Яшелләндерү объектларын карап тоту-яшел үсентеләрне һәм яшел территорияләрне төзекләндерү элементларын карау, күләмле корылмаларның конструктив элементларын кечкенә деформацияләү һәм зыян китерү, шулай ук жәй һәм кыш көннәрендә күчмә кече формаларны чистарту.

133. Яшелләндерү объектларында эш башкаруга таләпләр:

133.1. яшелләндерү объектлары янында төзелеш майданчыкларын оештырганда проектта саклана торган яшел үсентеләрнең бөтенлеген саклау чаралары күрергә, коймалау, түбән һәм киң кроннарны өлешчә кисү, агач кәүсәләрен саклау бәйләү, куак тажларын бәйләү, туфракның тыгызлыгын кисәтү максатларында юллар янәшәсендә урнашкан үсемлекләр астындагы туфрак участокларын шагыл белән туфрак белән туфрак белән капларга кирәк;

133.2. территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләре салу, юлларны, юлларны һәм тротуарларны төзекләндерү эшләре яшелләндерү башланганчы тәмамланырга тиеш;

133.3. туфрак катламы бозылу белән бәйләү ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, аны киләчәктә яшел төзелештә куллану өчен туфракның уңдырышлы катламын бетерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамлангач, бозылган жир кишәрлекләрен һәм үсентеләрне торгызырга кирәк. Реставрация эш житештерү проектында булырга тиеш;

133.4. яфракларны һәм үләнне өемнәргә жыярга кирәк, аннан соң

компостлаштыру яки билгеленген тәртиптә бетерү;

133.5. яшелләндерү объектын саклау элементларын 0,5 м биеклектәге декоратив коймалар рәвешендә урнаштыру яки транспорт чараларын кертүгә каршы торучы 0,5 м биеклектәге баганалар урнаштыру.

134. Яшел урыннар хужалары:

134.1. яшел майданнарны саклау һәм квалификацияле карау;

134.2. елның жәй айларында коры һавада газоннар, чөчөкләр, агачлар һәм куаклар су сибелә;

134.3. газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

134.4. агачлар һәм куаклар яңа утыртыла һәм күчерелә, шулай ук билгеленген тәртиптә килешенген проектлар буенча гына юллар, майданчыклар, газоннар челтәрләрен планлаштыру үзгәрә;

134.5. яшелләндерү объектарында сулыклар булганда аларны чисталыкта тоталар һәм 10 елга ким дигәндә бер тапкыр капитал чистарталар.

135. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

135.1. биналарны урнаштырыгыз, аларның эшләвен һәм хезмәтен тәэмин итү өчен эшләнген төзелешләрдән кала;

135.2. агачлар һәм куаклар кисү, газоннарны һәм чөчөк түтәлләрен юк итү;

135.3. паркларның мемориаль зоналары, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектары булган бульварларда бакча, сквер, мемориаль зона газоннарында ял итү һәм уеннар өчен урнашырга;

135.4. чаңгы һәм чана шуу өчен махсус билгеленген урыннардан читтә яшелләндерү объектарында;

135.5. агачларга һәм башка яшел үсентеләргә чүкчләр, чүкчләр, турниклар, керләренә киптерү өчен аркан асып куярга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, афишалар, игъланнар, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати яктан тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, билбордлардан, электр щитларыннан, электр үткәргечләрдән, чөнечкеле коймалардан сузулар беркетергә;

135.6. тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләренә (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләренә, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын урнаштырырга;

135.7. стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектарын урнаштырырга, шул исәптән ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

135.8. төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз чиплары;

135.9. бакчалар өчен казу;

135.10. йорт хайваннары газоннарында һәм чөчөк түтәлләрендә йөрегез;

135.11. Ротари кар чистарту машиналарын куллану, махсус кулланмаларсыз, трибуналарга кардан саклану өчен;

135.12. яфракларны, үләннәрне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларның сметаларын лотокларга һәм су үткөрү жайланмаларына жибәергә;

135.13. газоннарга смета һәм чүп ташлау;

135.14. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангалалар һәм башка жайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны жылыту өчен;

135.15. сок, резин өчен агачларны кисегез, аларга башка механик зыян китерегез;

135.16. житештерү һәм куллану калдыкларын, шул исәптән автомобиль покрышкаларын, территорияләренә төзекләндерү, авыл жирлегә территориясендә клумбалар оештыру өчен файдаланырга;

135.17. күпьяллык чөчөкләр белән шөгильләнүче жир кишөрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кардан утырту белән шөгильләнүче салкынга чыдам булмаган үсемлекләренә фаш итәргә;

135.18. агач кәүсәләрен (санитар таләпләре арткан урыннардан тыш) агарту (чүп контейнерларына, жәмөгәт бәдрәфләренә якынлык һ. б.);

135.19. Яшел территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, чүп савытларын, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;

135.20. агач тамырларын кәүсәдән 1,5 м ераклыкта фаш итү һәм агач муеннарын жир яки төзелеш калдыклары белән каплау;

135.21. транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), урман парк, Парк, бакчалар, бульварларны яшелләндерелгән территорияләргә урнаштырырга, ел вакытына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очраklarыннан тыш, торгызу эшләрен мәжбүри башкару шарты белән;

135.22. транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), дөваллау, балалар укыту һәм фәнни учреждениеләре, сәнәгать предприятиеләре, спорт комплекслары һәм торак кварталларының яшелләндерелгән территорияләрендә, торгызу эшләрен мәжбүри башкару шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очраklarыннан тыш урнаштырырга.

Коймалар

136. Фехтовкалау жайланмасы төзекләндерүнең өстәмә элементы булып тора.

137. Фехтовкалау буенча төрле:

1) билгеләнү (декоратив, саклаучы, аларның берләшүе);

2) биеклегә (Түбән - 1,0 м, уртача - 1,1-1,7 м, биек-1,8-3,0 м);

3) материалның күренеше (металл, тимер-бетон һ. б.);

4) күренү өчен үткәрүчәнлек дәрәжәләре (ачык, саңгырау);

5) стационарлык дәрәжәләре (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка коймалар.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дөүлэт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары нигезендә башкарыла.

138. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Ижтимагый, торак, рекреацион максатларда саңгырау һәм тимер-бетон коймалар проектлау рөхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территория коймалары декоратив тимер-бетон панельләрдән ясалырга мөмкин.

Урта һәм югары койма төрләрен проектлаганда, жир асты корылмалары белән кисешкән урыннарда ремонт яки төзелеш эшләрен башкарырга мөмкинлек бирүче койма конструкцияләре карала.

Агачлар интенсив хәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яисә төзелеш һәм реконструктив эшләрне житештерү зоналарында, башка төр яклау булмаганда, 0,9 м һәм аннан күбрәк биеклектәге, 0,8 м һәм аннан күбрәк диаметрлы, агач токымы һәм башка характеристикаларга карап саклагыч пристав коймаларны күздә тотарга кирәк.

Өслек каплаулары

139. Өслекләрне каплау авыл жирлегә территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы йөрү шартларын тәэмин итә, шулай ук авыл жирлегенең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатыннан түбәндәге төр капламалар билгеләнгән:

1) каты (капитал) каплаулар - монолит яисә жыелма капламалар, шул исәптән асфальтобетон, цементобетон, табигий таш;

2) йомшак (капитал булмаган) каплаулар - табигий яисә ясалма төссез материаллардан ясалган капламалар (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчү, керамзит, резин ватык) табигий хәлдә булган, коры катнашмалар кысылган яки бәйләүче материаллар белән ныгытылган;

3) газон каплаулары - үлән каплавын әзерләү һәм утырту буенча махсус технологияләр буенча башкарыла торган капламалар;

4) комбинация каплаулары-капамалар (такталар плиткасы яки газон тортлары газонга баткан яки йомшак каплау).

140. Каплау төрләрен сайлау аларның максатчан билгеләнеше буенча эшләнәргә тиеш:

1) мөмкин булган чик йөкләмәләренә, хәрәкәтнең характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган яңгынга каршы таләпләренә исәпкә алып каты - ;

2) йомшак - аерым территорияләренә төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып (шул исәптән балалар, спорт майданчыклары, эт йөрү майданчыклары, жәяү йөрү юллары);

3) газон һәм комбинация иң экологик яктан чиста.

Каты каплау төрләре коры хәлдә ким дигәндә 0,6, дымда ким дигәндә 0,4 белән тупас өслеккә ия булырга тиеш.

Жәяүлеләр коммуникацияләре территориясәндә ясалма һәм табигий таштан ясалган кафель, метлах плиткаларын, ясалма һәм бизәлгән плитәләренә, жир өсте һәм жир асты кичү урыннарында, биналарның керү төркемнәре баскычларында һәм майданчыкларында куллану рөхсәт ителми.

141. Кулланылган каплау төренең төсле чишелеше формалашкан мохитнең төс чишелешен исәпкә алырга тиеш.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

142. Жәяүлеләр коммуникацияләре Тайпылганда 60 промилледан артык баскычлар урнаштырырга кирәк.

Төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп килү объектлары урнашкан урыннарда, инвалидлар һәм өлкәннәр йортлары һәм баскычлары, ничшиксез, 50 промилле Тайпылганда, аларны пандус белән озатып йөрүне күздә тотарга кирәк.

Чик пандусының кыры 1:12 кабул ителә.

Төшкәндә һәм күтәрелгәндә баскычның беренче баскыч кырын ачык контрастлы буяу полосалары белән аерырга кирәк.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары Бер маршта баскычларның киңлегенә һәм биеклегенә буенча тигез урнаштырыла.

Койма конструкцияләре булмаган очракта, ким дигәндә 75 мм биеклектәге койма бортын һәм тоткычларны карарга кирәк.

Пандус башында һәм ахырында горизонталь юл участкалары тирә-юньдәгә өслекләрдән текстурасы һәм төсе белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы бүлектә кул белән каплау өчен уңайлы һәм дивардан 40 мм ераклыкта урнашкан тоткычлар карала.

Майданчыклар

143. Авыл жирлеге территориясендә түбәндәге майданчыклар урнаштырыла: балалар уеннары, өлкәннәр ял итү, спорт белән шөгыльләнү, чүп жыештыручылар урнаштыру, этләр йөрү һәм өйрәтү, автомобильләр тукталышлары.

Төркөлгән мэдәни мирас һәйкәлләре һәм аеруча саклаулы табигать территорияләре зоналары чикләрендә майданчыклар урнаштыру һәйкәлләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Майданчыклар төзек һәм травмалы инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Уен майданчыклары

144. Уен майданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым майданчыклар рәвешендә яки яшь белән бәйлә зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары буларак оештырыла.

Балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак каплау төрләре, майданның өсләген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар тәрәзәләреннән һәм жәмәгать биналарыннан мөктәпкәчә яшәтәге балалар майданчыклары чикләренә кадәр 10 м, кече һәм урта мөктәп яшендәге - 20 м, комплекслы уен майданчыклары - 40 м ким булмаган, спорт-уен комплекслары - 100 м ким булмаган ара булырга тиеш түгел.

Балалар өчен уен майданчыклары контейнер майданчыкларыннан кимендә 20 метр ераклыкта булырга тиеш.

145. Уен майданчыклары булырга тиеш:

145.1. симмегәйге вакытта ком белән капланган өслек макетына ия булыгыз;

145.2. даими рәвештә подметаться һәм смачиваться иртәнге вакытта;

145.3. майданчыкта буялган булырга, койма һәм корылмаларны буяп елына ким дигәндә бер тапкыр житештерергә, ә ремонт кирәк булганда башкарылырга тиеш;

145.4. транзитлы жәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш майданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкаларыннан изоляцияләнергә кирәк.

Травматизмны булдырмас өчен майданчыкта чыгыш ясаучы тамырлар яки асылынып торган түбән ботаклар, жир өстенә күмелмәгән металл чыбыклар (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда), Иске, киселгән жиһазлар (стойка, фундаментлар) булу рөхсәт ителми.

Якын-тирә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә төзелеш материалларын алып бару һәм складлау рөхсәт ителми.

Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту жиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру куркынычсызлык норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

146. Балалар майданчыкларын карап тоту һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

147. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне

үз эчене ала: йомшак яки газон катламы (жэйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшеллэндерелә һәм фехтовкалау белән уратып алына. Яшеллэндерү майдан периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшеллэндерүне кулланырга мөмкин. Коймаларның биекlege 2,5-3 м тәшкил итә, майданчыклар янәшә урнашкан урыннарда - 1,2 м биеклектә.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яисә ял итү составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта житештерелгән, бүрәнә һәм брусълардан махсус эшкәртелгән өслеге булган (ярыклар, чиплар булмау һ.б.) ясалган булырга мөмкин.

Урнаштыру вакытында сертификатланган жиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял итү урыннары

148. Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял майданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәсеннән тыныч ял майданчыклары чикләренә кадәр 10 м, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары кимендә 25 м булырга тиеш.

Ял майданчыгында төзекләндерү элементларының мөжбүри исемлеге, гадәттә, түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты каплау төрләре, майданчык өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшеллэндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (һәр эскәмиянең ким дигәндә бер өлеше), яктырту жиһазлары.

Майданчыкны плитка асфальтлау рәвешендә проектлау тәкъдим ителә. Ял майданчыклары һәм балалар майданчыклары кушылганда балалар уеннары зонасында каты өслек төрләрен урнаштырырга рөхсәт ителми.

Парклар территориясендә үләндә ял итү өчен газон майданчыклары оештырылырга мөмкин.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

149. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

149.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру техник яктан яхшы һәм эстетик яктан яхшы булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарыннан һәм режимлы табличкалардан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм тулысынча урнаштырыла һәм эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын тәэмин итә, Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын вакытында төзекләндерә һәм жыештыра.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә, аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча, мәгълүмат кырына зыян килү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы өч тәүлек эчендә монтажланганнан соң территорияне һәм (яки) фасадны төзекләндерә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда төп блок булганда, төп блок белән бергә сүтелергә тиеш.

Объектларның тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларына һәм бизәкләренә зыян килергә, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметергә ярамый.

149.2. Тышкы мәгълүматны урнаштыру түбәндәге төрләр булырга мөмкин:

- дивар төзелеше;
- декоратив панель;
- консоль структурасы;
- түбә төзелеше;
- витрина төзелеше;

- учреждение тактасы;
- режим билгесе;
- модульле дизайн;
- калкан төзелеше;
- флаг композициясе;
- махсулаштырылган дизайн.

149.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру өчен гомуми таләпләр.

149.3.1. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлаштыру, әзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

149.3.2. Тышкы мәгълүмат чаралары типик һәм индивидуаль башкаруда урнаштырыла ала.

149.3.3. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) күпфатирлы торак йортлар фасадларында:

- торак биналар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, турыдан-туры били торган торак булмаган бина өстендә;

- торак йортның габаритларында 1,5 м дан артык булмаган чигендә урнашкан һәм мәгълүмати конструкцияне урнаштыручы зат биләгән чит илләрдә, беренче һәм икенче катлар арасында турыдан-туры били торган торак булмаган бина өстендә урнашкан конструкцияләрдән тыш;

- тәрәзә һәм ишек ачылмаларының, шулай ук витражлар һәм витриналарның, шул исәптән встроено-пристроенных биналарда, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очраклардан тыш, тулы яки өлешчә ябылу рәвешендә;

- лоджий, балконнарның койма конструкцияләрендә, әгәр бу керү төркеменәң проект тәкъдире белән каралмаган булса;

- бер подъезд булганда бердән артык структура;

2) торак булмаган биналар фасадларында:

- биш каттан артык биек биналарда вертикаль консол конструкцияләре;

- бу кагыйдәләр белән каралган очраклардан кала, икенче кат тәрәзәләренең

Түбән дәрәжәсеннән югарырак;

3) Керү төркемнәре фризларында, визорларда:

- бер подъезд булганда бердән артык структура;

- бер керү мөмкинлеге булган фризда урнашкан керү төркеменнән тыш, яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә;

- фон конструкцияләре, якты тартмалар, динамик конструкцияләр, дисплей һәм консоль конструкцияләрдән кала, декоратив панельләр;

- ялтырап торган яктылык куллану;

- архитектура фоны белән кушылмаган контрастлы һәм бай төс чишелешендә;

4) мондый объект проектында каралмаган гомуми мәйданы 400 кв. метрдан артык булган административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, спорт объектларында;

5) аерым торучы конструкцияләр рәвешендә индивидуаль яки күпфатирлы торак йортлар территориясендә;

6) тишекләре ябу һәм ябу, витриналарны, тәрәзәләре, аркаларны пыяла, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгать бизелеше, биналарда суперграфика, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очраклардан тыш;

7) фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча. Биналарның фасадларында тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру вариантлары әлеге Кагыйдәләргә кушымта белән билгеләнә;

8) эркерларда, колонналарда, пиләстөр, балконнарда;

9) мемориаль такталардан 2,0 м ераклыкта якынрак;

10) адрес атрибутикасын кабатлаучы (урам атамалары һәм йорт номерлары күрсәткелләре);

11) 2 каттан артык биеклектәге биналарның саңгырау очларында;

12) смена мәгълүматлары белән, декоратив панно, модульле конструкцияләрдән,

шулай ук автозаправка станцияләрендә күләмле-пространство композицияләре, банк операцияләрен башкаручы оешмалар өчен калкан, витрина, консоль конструкцияләрдән тыш;

13) мәгълүмат кырының гомуми мәйданыннан 10% тан артыгын үз эченә алган "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булмаган мәгълүматка (оешманың фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүматка, аерым алганда, товарлар һәм хезмәтләр исемлегенә юнәлешләр, исемлекләрен, биналарны арендага алу, сату турындагы мәгълүматларга күрсәтмә фехтовкалау яки бина модульле конструкцияләр, шулай ук Калкан һәм витрина конструкцияләре рәвешендә;

14) текст мәгълүматыннан башка рәсемнәр генә бар;

15) фасадның архитектура фоны белән Төс буенча туры килми;

16) ачык яктырту ысулын куллану;

17) тукума Материалларны, флаг композицияләреннән тыш, шулай ук 6,0 м озынлыктагы яктылык тартмалары рәвешендәге стена конструкцияләрен кулланып;

18) мәгълүмат структурасының бер төрөн кулланып, мәгълүматны кабатлау:

- Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәү нигезендә үтәлгән мәгълүмат;

- берничә урам киселешендә яки ике урам арасында урнашкан территориядә урнашкан бинаның һәр фасадында урнаштырылган мәгълүмат;

- автозаправка станцияләре фасадларында урнаштырыла торган мәгълүмат;

19) шешә торган конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;

20) югары түбә билгесеннән югарырак (парапета, фриза) встроено-пристроенных биналар (шул исәптән тамбуры);

21) ялтыравыклы яктылык куллану;

22) телефон номерларын, сайтларны, электрон почта адресларын күрсәтеп.

149.3.4. Тышкы мәгълүмат чаралары бинаның фасады үзгәргәндә аларны урнаштыру урыннарында сүтелергә тиеш:

- фасадның тышкы кыяфәтен үзгәртү белән бәйлә бинаның катын арттыру;

- тышкы фасад үзгөрүләре белән бәйлә идән биеклеген арттыру яки киметү;

- суперграфиканы күздә тоткан фасадның төс чишелешендәге үзгәрешләр;

- фасадтагы тишекләрнең габаритларын арттыру;

- төзелеш мәйданын арттыру, төзелгән объектларны (капитал, капитал булмаган) оештыру;

- фасадның архитектур үзенчәлекләрен үзгәртү, шул исәптән архитектура детальләрен урнаштыру, декоратив-сәнгать бизәлеше, керү төркемнәре козырекларын урнаштыру.

149.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыруның аерым төрләренә таләпләр.

149.4.1. Дивар конструкциясе - диварларның тышкы өслегендә, фризаларда, козырекларда, биналарның фронтоннарында, тәрәзәләр (витриналар) өстендә стационар булмаган сәүдә объектларында, тәрәзәләр арасында дивар өслегеннән 0,2 метр ераклыкта урнашкан, фон яки фон булмаган конструкция рәвешендә, текст мәгълүматы булган яктылык тартмасы, декоративные элементлары һәм (яки) билгеләре, йә сурәтләре, турыдан-туры нанесенного өслегенә диварлар.

Дивар конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

1) бинаның идән тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасындагы киңлек биеклегенә $2/3$ тан артык биеклегенә;

2) бинаның идән тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасындагы простенка биеклегенә $1/2$ дән артык биеклегенә арка тәрәзәләре булганда;

3) текст мәгълүматының биеклегенә Фриз биеклегеннән $2/3$ артык (шул исәптән урнаштырылган бүлмәләр);

4) бер катлы биналарда (шул исәптән төзелгән биналарда), керү төркемнәрендә, стационар булмаган сәүдә объектларында фризда урнаштырыла торган фон конструкцияләре биеклегендә яки аннан да күбрәк;

5) биеклегенә $1/2$ нче биеклектә Габдулла Тукай биеклегенә, стационар булмаган сәүдә объекты;

- 6) биекlege 0,5 метрдан артык;
- 7) фасад озынлыгының 70% тан артыгы;
- 8) биекlege 0,5 м дан артык булган беренче кат чикләрендә, озынлыгы 50% тан артыграк, уем белән биекlege 1,5 м, озынлыгы 50% тан артыграк, почмак участкаларында простенканың озынлыгы;
- 9) мәгълүматны башка телләрдә кулланганда, бу кагыйдәләр белән билгеләнгән структура озынлыгының 50% тан артыгы;
- 10) төрле телләрдә охшаш булмаган зурлыктар һәм хәреф шрифтылары белән;
- 11) беренче, подвал яки подвал идәннәренәң тышкы диварлары өслегенә урнаштырылганда, жир дәрәжәсеннән дивар конструкциясенәң аскы читенә кадәр 0,6 м түбәнрәк;
- 12) тишекләр булганда, каты пыяла, Фриз, фронтон булмаган очракта, структураны урнаштыру күздә тотылган тәрәзә ачылышының ике биеклегеннән артып киткән очрактан кала, икенче каттан югарырак;
- 13) икенче каттан югарырак каты пыялага урнаштырылганда бердән артык конструкциядә;
- 14) биналарның төп һәм ян фасадларында фон конструкцияләре һәм яктырткычлар, стационар булмаган сәүдә объектлары рәвешендә (бу урамнарның алгы төзелешен формалаштыра);
- 15) бер-берсенәң өстендә фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары формасында, бу кагыйдәләр белән каралган очрактан кала;
- 16) фризада фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә, аның өслеге бина стенасына, стационар булмаган сәүдә объектына, керү төркеме, козырекларга параллель булмаган;
- 17) Фриз төсеннән аерылып торган бинада, стационар булмаган сәүдә объектында фон конструкцияләренәң төсен кулланып;
- 18) беренче яки беренче каттан Түбән ачкычлар арасында урнашканда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары формасында;
- 19) мәгълүмат алмашу белән;
- 20) башка төр стена корылмаларын куллануны үз эченә алган биналарның фасадларында дивар өслегенә турыдан-туры кулланылган рәсем белән;
- 21) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;
- 22) фронтонда, югары кат фризасында, рөхсәт (киләштерү) нигезендә билгеләнгән әлеге бинада конструкцияне урнаштыру урыны өстендә урнаштырылган түбә конструкциясе булганда, аның гамәлдә булу вакыты бетмәгән, дивар конструкциясе белән бердәм мәгълүмат эчтәлегенә белән берләштерелгән түбә конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);
- 23) биекlege 0,5 м артык мәдәни мирас объектларында;
- 24) түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан кәрниз дәрәжәсеннән 3,0 м биеклектәге тимераякка кадәр аеручы кәрниз дәрәжәсеннән югарырак;
- 25) бердән артык конструкциядә түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аеручы кәрниз дәрәжәсеннән югарырак;
- 26) вертикаль тәртиптә:
 - бинада биш каттан түбән булганда;
 - яктылык тартмалары һәм фон конструкцияләре рәвешендә;
 - бинада бердән артык;
 - киңlege 3 метрдан ким булган простенкада;
 - биекlege 3 мнан ким;
 - Ике яки аннан да күбрәк баганада;
 - түбә структурасы булганда;
 - гомуми исем, корылмасын чагылдырмый торган бина;
- 27) бинаның, корылманың фасады (фриз, фронтон) тәмамлануында, шул исәптән капитал булмаган, гомуми мәйданы 400,0 кв. метрдан ким булган бинаның, корылманың гомуми исем, бер катлы биналардан кала бердән артык;
- 28) подвал һәм подвал идәннең тышкы диварлары эчендә, биекlege 0,3 мнан

артык.

149.5.2. Декоратив панель-мәгълүмат конструкциясе, гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артык булган сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, житештерү, склад һәм спорт объектларының фасадларында гына урнашкан.

Әлеге конструкциянең мәгълүмат кыры каты яки тукумалы нигездә башкарылырга тиеш, мәгълүмат кыры һәм рамка тоташу урыннары яшерелергә һәм декоратив бизәлгән кырларга ия булырга тиеш (шул исәптән багет, сәнгать декоры элементлары).

Декоратив панельләренә урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) беренче кат дәрәжәсеннән түбән;
- 2) тарихи территорияләр чикләрендә, үткәрелә торган чаралар турында мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән аерым тора торган мәдәни-күңел ачу, спорт объектлары фасадларында урнашкан конструкцияләрдән тыш;
- 3) витриналардан кала ишек һәм тәрәзә ачылмалары арасында;
- 4) эчке яктылыксыз баннер тукумасын куллану;
- 5) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;
- 6) тарихи территорияләр чикләрендәге биналар фасадларында, жир участогы чикләрендә аерым калкан конструкцияләре булганда яки мондый конструкцияләр кую мөмкинлеге булганда.

149.4.3. Консол конструкциясе-бина фасады яссылыгына туры почмакта урнаштырыла торган мәгълүмати төзелеш, стационар булмаган сәүдә объекты, почмак участкаларында, стенаның тышкы өслегенең композицион күчәрләре буенча кечкенә конструкцияләр рәвешендә урнаштырылган.

Консоль конструкцияләр урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) биеклегә һәм озынлыгы 1,0 мнан артык;
- 3) фасад өслегеннән 0,2 м ераклыкта;
- 4) бер-берсеннән 10 м ераклыкта;
- 5) фасад читеннән 0,2 м ераклыкта һәм конструкциянең Түбән читенә кадәр жир дәрәжәсеннән 2,5 м кимрәк ераклыкта;
- 6) бинага керү өстендә;
- 7) тарихи территорияләр чикләрендә урамга чыга торган (бу урамнарның алгы төзелешен формалаштыручы) биналарның фасадларында вертикаль - ;
- 8) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы булган тарихи биналарда металл декор кулланмыйча;
- 9) банк операцияләрен башкаручы оешмалар өчен консоль конструкцияләрдән кала, мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану.

149.4.4. Түбә конструкциясе-эчке яктырткыч белән яктыртылган хәрәфләр һәм символлар (логотиплар, саннар, билгеләр, сәнгать элементлары) рәвешендәге күләмле мәгълүмати конструкция, әлеге бинаның гомуми мәйданының 100% заним били торган оешма, яссы түбәнең (парапетның) югары билгесеннән тулысынча югарырак яки бинаның чатырлы түбәсенең, стационар булмаган сәүдә объектынның өске тамгасыннан (тимераякта) югарырак урнашкан:

Түбә конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) текст мәгълүматының биеклегә:
 - бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен-0,5 м дан артык;
 - 2-5 катлы бина өчен 2,0 м дан артык;
 - 6-9 катлы бина өчен 2,5 м артык;
 - 3,0 м дан артык-10-15 катлы бина өчен;
 - 16 һәм аннан да күбрәк катлы биналар өчен 4,0 м артык;
 - биеклегә чикләнмичә-төзелеш мәйданы 15 мең кв. метрдан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен;
- 2) озынлыгы:
 - фасадның 1/2 дән артык Озынлыгы, алар урнаштырылган;
 - фасадның соңгы өлешенең (парапет)биеклегә үзгәргәндә тәмамлану фрагментының 2/3 озынлыгыннан артык;
- 3) күпфатирлы торақ йортларда;
- 4) Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре

турындагы законнар таләпләре нигезендә башкарылган кабатлаучы мәгълүматлы конструкцияләрдән тыш, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык;

5) әлеге бинада рәхсәт нигезендә билгеләнгән булса, аның гамәлдә булу вакыты бетмәгән, түбә жайланмасы рәвешендәге реклама конструкциясе;

6) әлеге бинада гамәлдә булу вакыты вертикаль тәртиптә, фронтоңда, югары кат фризасында рәхсәт (Килештерү) билгеләнгән булган очракта, түбә конструкциясе белән бердәм мәгълүмат эчтәлеге белән берләштерелгән стена конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

7) мәгълүмат алмашу белән;

8) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;

9) өстәмә символларның биеклегә (логотиплар, саннар, билгеләр, сәнгать элементлары) текст мәгълүматының 1/3 биеклегеннән артык.

149.4.5. Витрина конструкциясе - фонда конструкциясе яки яктылык тартмасы рәвешендәге мәгълүмати конструкция, бинада урнаштырыла торган, витринаның эчке ягында стационар булмаган сәүдә объекты, тәрәзә ачылышы, тәрәзә ачылышы, декоратив-рәсмиләштерелгән Кырыйлардан, асылмалы элементлардан торган тәрәзә ачылышы майданыннан 1/4 артык булмаган (тәрәзә ачылышы күләменең яртысыннан пыяла тәрәзә зурлыгының биеклегә һәм яртысы озынлыгы буенча).

Витрина конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

1) Майданы 2,0 кв. метрдан ким булган тәрәзә ачкычында;

2) витринаны пыяладан алып витрина конструкциясенә кадәр бина ягынан 0,15 м дан кимрәк;

3) тәрәзә бәйләү әгъзаларын исәпкә алмыйча;

4) пыяла тәрәзә өслегендә декоратив пленкалар белән буяу һәм каплау рәвешендә;

5) тәрәзә тәрәзәсен яктылык тартмалары белән алыштырып;

6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;

7) витрина конструкцияләре арасында 1,5 метрдан да азрак ераклыкта.

149.4.6. Учреждение тактасы, режим билгесе - күрсәтмәсе "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган, оештыру-хокукый формасына, индивидуаль эшкуарга, аларның урнашу урынына (адресына) һәм эш режимына бәйсез рәвештә оешманың фирма исеме (атамасы) һәм бинада, стационар булмаган сәүдә объектында яки сулдан, уң һәм (яки) сулда урнаштырыла торган мәгълүмат конструкцияләрен кулланучылар игътибарына житкерү өчен билгеләнгән мәгълүмат конструкцияләре төп подъезддан йә турыдан-туры керү төркемнәренең пыяласында (режимлы такта).

Учреждение тактасында, режимлы табличкада урнаштырыла торган мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дүләр тәлендә дә кулланучыларга житкерелергә тиеш.

Учреждение тактасы, режимлы такта урнаштыру рәхсәт ителми:

1) озынлыгы 0,6 м һәм биеклегә 0,8 м (учреждение тактасы);

2) озынлыгы 0,4 м һәм биеклегә 0,6 м артык (режим тәлинкәсе);

3) озынлыгы 0,6 м артык һәм биеклегә 0,4 м артык (экран бастыру ысулы белән керү төркемнәрен пыялага урнаштырыла торган режим табличкасы);

4) оештыру-хокукый формасына, бер бинада бер шәхси эшмәкәр, стационар булмаган сәүдә объектына, коймага бәйсез рәвештә бер оешма өчен икедән артык;

5) материал буенча охшаш булмаган зурлыгы буенча аерылып торучы, аннан конструкция ясалган;

6) экран бастыру ысулы белән башкарылган керү төркемнәрен (ишек) пыялада бердән артык;

7) арткы койма билгеләреннән кала, утлар куллану;

8) телефонсыз конструкцияләр рәвешендә;

9) подъездның бер ягында икедән артык;

10) фехтовкалау бүлегә артында;

11) төзелеш, үтә күренмәле коймаларда, баскыч, балкон, лоджийда;

12) стационар жәмәгать туклануы предприятиеләре каршындагы сезонлы

кафеларның койма конструкцияләрендә;

14) фехтовкалау дәрәжәсеннән югарырак;

15) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану.

149.4.7. Модульле конструкция-билге төре, ул бер бинада берничә оешманы оештыру-хокукый формасына, шәхси эшкуарларга бәйсез рәвештә, оештыру-хокукый формасына карамастан, бер блок итеп берләштерелгән модульләр рәвешендә, мондый бинаны яисә ул урнашкан җир участогын яисә бинаны эксплуатацияләү яки аның янына машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән мондый җир участогы белән чиктәш модульләр рәвешендә кулланыла.

Модульле дизайн формада урнаштырылырга мөмкин:

- декоратив панель;

- консоль структурасы;

- керү төркемнәренәң пыяласында башкарылган элмә такталары, режимлы табличкалар;

- зур форматтагы күләмле-пространство композициясе.

Әлеге пунктта каралган үзгәртүләрне үтәгәндә тиешле мәгълүмати конструкция өчен билгеләнгән таләпләр модульле конструкцияләргә кагыла.

Модульле конструкцияләр урнаштыру рәхсәт ителми:

1) биекlege 6,0 м дан артык һәм 2,0 м дан ким (консол структурасы);

2) тарихи территорияләр чикләрендә (консол конструкциясе) урамга чыга торган (бу урамнарның алгы төзелешен формалаштыручы) биналар фасадларында;

3) биекlege биш каттан артык биналарда (консол структурасы);

4) күпфатирлы торак йортларның фасадларында, урнаштырылган биналардан тыш (консол конструкциясе);

5) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы белән тарихи биналарда (консол конструкциясе);

6) төрле материаллар кулланып, модульле элементларның мәгълүмат кыры һәм бер блокта һәм бер бинада яктырту ысуллары;

7) бер дизайнда өч модульле элементтан ким саны белән;

8) декоратив панель рәвешендә модульле дизайн булган консольная;

9) декоратив панель формасында, модульле дизайн булган, кронштейн рәвешендә;

10) бер бинада бер структурада ике блоктан артык;

11) биекlege һәм озынлыгы 1,5 м артык (учреждение тактасы, режим билгесе);

12) простенканың озынлыгы 2/3 артык, анда урнашкан (учреждение тактасы, режим билгесе);

13) керү ягыннан бердән артык (учреждение тактасы, режим тактасы).

149.4.8. Калкан конструкциясе-эчке яки тышкы яктырткычлы, 4,0 м биеклектәге, фундамент, каркас, декоратив элементлардан, 6,0 кв. метрдан артык булмаган каты нигездәге мәгълүмат кырыннан торган аерым басып торган мәгълүмат структурасы.

Калкан конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

1) милекче, хужа, кулланучыга караган җир кишәрлеге читендә, анда оешма, шәхси эшкуар бинасы һәм урнашу урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яки машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге урнашкан;

2) фундаментны декоратив рәсмиләштермичә күмү өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;

3) бер җир участогы чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне исәпкә алып, башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер йә башка төрле мәгълүмати конструкция булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган җир участогы чикләрендә аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда бердән артык;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт биләгән җир кишәрлеге чикләрендә;

6) Төзелеш нигезеннән бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) автомобильләрне кую һәм туктату өчен билгеләнгән урыннарда тротуарларда

һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда;

8) Яшел урыннар урынына (агачлар, куаклар);

9) күмелгән нигезләре агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта урнашкан;

10) профнастил, тукылган материаллар ясаганда куллану;

11) мәгълүмати конструкциясенә декоратив-сәнгать бизәлеше юк;

12) гомуми файдаланудагы территория чикләрен билгеләүче кызыл сызык белән чиктәш жир кишәрлеге чигеннән 6,0 м ераклыкта;

13) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану.

149.4.9. Флаг композициясе-бер яки берничә флаг полосасы һәм йомшак тукумалардан (мәгълүмат кырлары) торган аерым басып торган мәгълүмат структурасы.

Флаг композицияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

1) милекче, хужа, кулланучыга караган жир кишәрлеге читендә, анда оешма, шәхси эшкуар бинасы һәм урнашу урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яки машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге урнашкан;

2) фундаментны декоратив рәсмиләштермичә күмү өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;

3) бер жир участогы чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне исәпкә алып, башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер йә башка төрле мәгълүмати конструкция булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган жир участогы чикләрендә аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда бердән артык;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт биләгән жир кишәрлеге чикләрендә;

6) Төзелеш нигезеннән бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) автомобильләргә кую һәм туктату өчен билгеләнгән урыннарда тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда;

8) Яшел урыннар урынына (агачлар, куаклар);

9) күмелгән нигезләре агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта урнашкан;

10) флаг полосалары арасыннан артып китүче мәгълүмат кыры габаритлары белән.

149.4.10. Махсуслаштырылган конструкция - халыкны яклау һәм куркынычсызлыкны тәмин итү өлкәсендә халыкка социаль әһәмиятле мәгълүмат, шулай ук фундаменттан, нейтраль төсләр материалы белән тышланган каркадан, электрон экран рәвешендәге мәгълүмати-масса күләм чаралар турында мәгълүмат, эре сәүдә һәм спорт кишәрлекләрендә урнаштырылган видео язмаларны күрсәтергә мөмкинлек бирә торган мәгълүмати кыр турында халыкка хәбәр итү өчен билгеләнгән аерым торучы мәгълүмати конструкция -, жир участогы мәйданы 3 гектардан артык булган мәдәни-күңел ачу комплекслары.

Махсуслаштырылган конструкцияләргә урнаштыру рәхсәт ителми:

1) милекче, хужа, кулланучыга караган жир кишәрлеге читендә, анда оешма, шәхси эшкуар бинасы һәм урнашу урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яки машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге урнашкан;

2) фундаментны декоратив рәсмиләштермичә күмү өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;

3) бер жир участогы чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне исәпкә алып, башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер йә башка төрле мәгълүмати конструкция булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган жир участогы чикләрендә аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда бердән артык;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт биләгән жир кишәрлеге чикләрендә;

6) Төзелеш нигезеннән бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) автомобильләргә кую һәм туктату өчен билгеләнгән урыннарда тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда;

- 8) Яшел урыннар урынына (агачлар, куаклар);
- 9) күмелгән нигезләре агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта урнашкан;
- 10) профнастил, тукылган материаллар ясаганда куллану.

VI. Коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен үткөрүгә төп таләпләр

150. Жирне ачу яки юл өслекләрен ачу (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, субай һәм шпунт сугу, электр линияләрен, элемент линияләрен, яктырту баганаларын, грунтны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләр һәм башка эшләр) белән бәйлә эшләр бары тик язма рәхсәт (жир эшләре башкаруга ордер), бирелгән очракта гына башкарыла ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле органы.

151. Авыл жирлеге территориясен төзекләндерүгә бәйлә Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм башкару тәртибе, жир эшләре башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының хокук актлары таләпләренә туры китереп башкарыла.

152. Яшел үсентеләрне жимерергә яки күчереп утыртырга кирәк булганда, ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитеты күрсәтмәсен тиешле тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел үсентеләрне сүтәргә яки күчереп утыртырга кирәк.

153. Авыл жирлеге юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле органы биргән рәхсәт нигезендә ике яктан да заказчылар һәм эшләр башкаручылар, эш вакыты, маршрутлар турында кирәкле барлык белешмәләренә үз эченә алган мәгълүмат щитын мәжбүри урнаштырып башкарыла. Күрсәтелгән калканның формасы һәм эчтәлегә рәхсәт биерү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

154. Срогы чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзү, ремонтлау, реконструкцияләү вакытында жир эшләре башбаштаклык дип таныла.

VII. Уңайлы мохит өчен махсус таләпләр

155. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда торак пунктлар тирәлегенә өлкәннәр һәм инвалидлар өчен һәркемгә уңайлы булуын, әлегә объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән яшьтәге затлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чараларны һәм жиһазларны проектлау, төзү, урнаштыруны заказчы тарафыннан расланган проект документлары нигезендә яңа төзелештә башкарырга киңәш ителә.

VIII. Биналарның (биналарның) милекчеләренең һәм корылмаларның якындагы территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе

156. Авыл жирлеге территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм саклау чараларын авыл жирлеге территориясен пычранудан саклау максатыннан, аларны жыештыру өчен, хужалык итүче субъектларга һәм физик затларга якин-тирә территорияләр сыйфатында беркетелә.

157. Территорияләрне (жир кишәрлекләрен) жыештыру, чистарту һәм санитар тоту буенча эшләр башкару бурычлары, оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затларга түбәндәге тәртиптә йөкләнә, әгәр законда яки шартнамәдә башкасы каралмаган булса:

157.1. идарәче оешмалар-күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук төп фасад ягыннан күпфатирлы йорт территориясе каршындагы жир кишәрлеге 5 м радиусында йә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.2. социаль өлкө учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкөчө учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, шулай ук учреждение территориясе каршындагы жир кишәрлеге төп фасад 10 м радиуста яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) бүтән яктан-10 м радиуста;

157.3. күпфатирлы торак йортлардагы торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар янәшәсендәге территорияне биналарның бөтен озынлыгы дэвамьнда, киңлеге - 10 метр ераклыкта яисә юл буенда урнашкан очракта, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, машина йөрү өлеше бордюрына кадәр жыештыралар;

157.4. милекнең барлык формасындагы сәнәгать предприятиеләре һәм оешмалары - аларга килү юллары, алар янындагы тротуарлар, санитар-саклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-саклау зоналары гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләренә туры китереп билгеләнә;

157.5. төзүче-50 м радиуста төзелеш мәйданчыкларының янәшәсендәге территорияләре һәм 50 м радиуста аларга килү юллары Гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә;

157.6. торак йортлар хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә (йә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм 5 м ераклыктагы йорт хужасы алдындагы территория яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.7. стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар - жир кишәрлеге объектын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм аның тирәсендәге территория тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.8. базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм аның тирәсендәге территория 50 м радиуста участок чикләреннән алып урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.9. биналарның, корылмаларның милекчеләре яки башка хокуклы ияләре-бина периметры, корылмасы яки бирелгән жир кишәрлегенең чикләре буенча һәм аның тирәсендәге территория радиуста участок чикләреннән 10 м һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.10. автомобиль юлына бүлөп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка жир кишәрлекләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм аның тирәсендәге территория 50 м радиуста урнашкан һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр;

157.11. гараж кооперативлары-бирелгән жир участогы чикләрендә, участок чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр һәм аларга керү юллары;

157.12. гражданның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре-бирелгән жир кишәрлеге территориясе һәм аның тирәсендәге территория участок чикләреннән 10 м радиуста һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.13. күмү урыннары бирелгән жир участогы чикләрендә һәм аның тирәсендәге территориядә участок чикләреннән 10 м радиуста урнашкан;

157.14. гомуми файдаланудагы территорияләр-вазыйфалар вәкаләтле органнарга йөкләнә;

157.15. бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге жир кишәрлеге (йә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм тирә - юнь территориясе жир кишәрлегенең тышкы чигеннән 5 м ераклыкта яисә урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта)хокуклы булучылар;

157.16. автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышлары хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм яқын-тирә территория жир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машиналар йөрү

өлөшөнө кадэр (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Муниципаль берәмлек территориясеннән каты, сыек коммуналь калдыклар һәм чүп-чар жыюны һәм чыгаруны оештыру тәртибе

158.Муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыклар һәм чүп-чар жыюны һәм чыгаруны оештыру тәртибе (алга таба - тэртип) муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыклар һәм чүп-чар жыюны һәм чыгаруны оештыру өлкәсендә бердәм таләпләрне билгели

159.Чын тэртип таралмый:

159.1.Сәнэгать, төзелеш, радиоактив, медицина, биологик, агулы калдыкларга, шулай ук житештерү калдыкларына, чимал, материаллар калдыкларына, ярымфабрикатларга, алар юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан хужалык максатларында турыдан-туры предприятиенә үзәндә кулланыла.

159.2.Махсус норматив-хокукый актлар белән регламентланган коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны утильләштерү һәм эшкәртүгә.

160. Әлеге Тэртипенә максаты-коммуналь калдыкларның һәм чүп-чарның халык сәламәтлегенә һәм кеше яшәү тирәлегенә тискәре йогынтысын киметү, шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә чисталык һәм тэртип тәмин итү.

161. Муниципаль берәмлек территориясендә каты калдыкларны жыю һәм чыгару ысулы:

161.1. Авыл жирлеге территориясендә каты көнкүреш калдыкларын индивидуаль торак йортларда һәм күпфатирлы торак йортларда яшәүчеләрдән контейнерсыз рәвештә 3 катка кадәр каты көнкүреш калдыкларын жыю эшләре алып барыла.

161.2. Каты көнкүреш калдыкларын, шулай ук эре габаритлы калдыкларны төбәк операторы белән килешү төзү юлы белән миләкчеләр чыгара.

162. Контейнерсыз каты калдыклар жыю

162.1. Контейнерсыз каты көнкүреш калдыкларын жыю урыннары авыл жирлеге администрациясе тарафыннан билгеләнә .

162.2 каты көнкүреш калдыкларын жыю шартнамә нигезендә каты көнкүреш калдыкларын жыюны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы региональ оператор тарафыннан бер тапкыр кулланыла торган (чүп-чар өчен капчыклар һәм пакетлар) савытта башкарыла.

162.3. Чүп машинасына төягәндә төшкән калдыклардан территорияне каты көнкүреш калдыкларын жыюны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы оешма жыйрга тиеш.

163. Зур калдыкларны жыю һәм чыгару

163.1 калдыкларны жыюның контейнерсыз алымы булганда, эре габаритлы калдыкларны чыгару шундый калдыкларның миләкчеләре тарафыннан мөстәкыйль рәвештә башкарыла, ә махсус оешма белән төзелгән килешү булганда, махсуслаштырылган оешмага тапшырылган тиешле заявка нигезендә башкарыла.

163.2. Зур калдыкларны һәм төзелеш калдыкларын контейнерларга ташлау, шулай ук аларны саклауга рөхсәт итү тыела.

164. сыек көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару

164.1. Йорт хужалары яки баланс тотучылары тарафыннан канализацияләнмәгән йортларда сыек көнкүреш калдыкларын жыю өчен ишегалды чүпчарлары урнаштырыла, алар су үткәрми торган чүп-чар һәм каты фракцияләр бүлеге өчен капка һәм треллис белән жир өсте булырга тиеш.

164.2. ишегалды чүпләре санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры китереп төзекләндерелергә һәм урнашырга тиеш.

164.3. Сыек көнкүреш калдыкларын махсус оешма белән шартнамә нигезендә чыгару башкарыла.

Сыек көнкүреш калдыклары махсус оешма тарафыннан моның өчен билгеләнгән урыннарда чыгарылырга тиеш. Билгеләнгән үрнәктәге документ мондый чыгаруны раслый.

164.4. Авыл жирлеге территориясендә тыела:

1) сыек көнкүреш калдыкларын турыдан-туры кырларга һәм бакчаларга чыгару;

2) көнкүрөш калдыкларын каты көнкүрөш калдыкларын жыю контейнерларына, ишегалды территориясенэ, дренаж һәм яңгыр канализацияләренэ, юлларга һәм тротуарларга агызу.

165. Житештерү һәм куллану калдыклары

165.1. Юридик затларда һәм шәхси эшмәкәрләрдә житештерү һәм куллану нәтижәсендә барлыкка килгән калдыкларны жыю, туплау, файдалану, зарарсызландыру, транспортлау, "житештерү һәм куллану калдыклары турында"24.06.1998 ел, № 89-ФЗ Федераль закон таләпләре нигезендә урнаштырырга тиеш.

165.2. Юридик затларда һәм шәхси эшмәкәрләрдә барлыкка килгән житештерү һәм куллану калдыкларын күпфатирлы йортлар контейнерларына, шулай ук Индивидуаль торак йортлар төзөгән шәһәр территорияләрендә урнашкан контейнерларга урнаштырырга ярамый.

Х. кагыйдә таләпләрен үтәүне контрольдә тоту

166. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар элге Кагыйдәләр белән билгеләнгән авыл жирлеге территориясен төзекләндерү таләпләрен үтиләр.

167. Элеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка тартыла (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган элеге кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән).

168. Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту затны күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән бозуларны бетерүдән азат итми.